

הקדמה

חוברת 'עיקרי הנתונים והמגמות' מבוססת על השנתון הסטטיסטי. החוברת מציגה את הנתונים העיקריים על תל-אביב-יפו ואת המגמות והשינויים שחלו בה בתחומים שונים, כגון: מבנה דמוגרפי וחברתי, פעילות כלכלית, חינוך ותרבות, תשתיות, שירותים עירוניים שונים ועוד. פירוט נוסף של הנתונים המופיעים בחוברת זו ניתן למצוא בשנתון הסטטיסטי מס' 52 וכן בתקליטור המצורף לשנתון.

נתוני השנתון הסטטיסטי נאספים ממקורות רבים: היחידות השונות בעירייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הביטוח הלאומי וגופים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים. כל החומר שנאסף נבדק, עובד ונערך על ידי הצוות של המרכז למחקר כלכלי וחברתי בעיריית תל-אביב-יפו. כאן גם המקום להודות לכל הגורמים ולכל בעלי התפקידים שסיפקו לנו את הנתונים ולא לה שסייעו בהפקת חוברת זו.

בברכה

ד"ר אטל פרידמן

מנהלת המרכז למחקר כלכלי וחברתי

כסלו התשע"ד - דצמבר 2013

תוכן העניינים

4.....	שטח העיר
4.....	מבנה דמוגרפי
7.....	משפחות, משקי בית ורמת חיים
9.....	שירותים חברתיים וביטוח לאומי
11.....	שירותי בריאות
11.....	חינוך והשכלה
13.....	תרבות ופנאי
15.....	סדר ציבורי
15.....	עבודה
17.....	תעשייה מסחר ושירותים
17.....	תיירות
19.....	דיוור
19.....	בנייה
21.....	תשתית
22.....	תחבורה
23.....	שירותים עירוניים
24.....	תקציב העירייה
25.....	עובדי העירייה
26.....	מטרופולין ת"א

שטח העיר

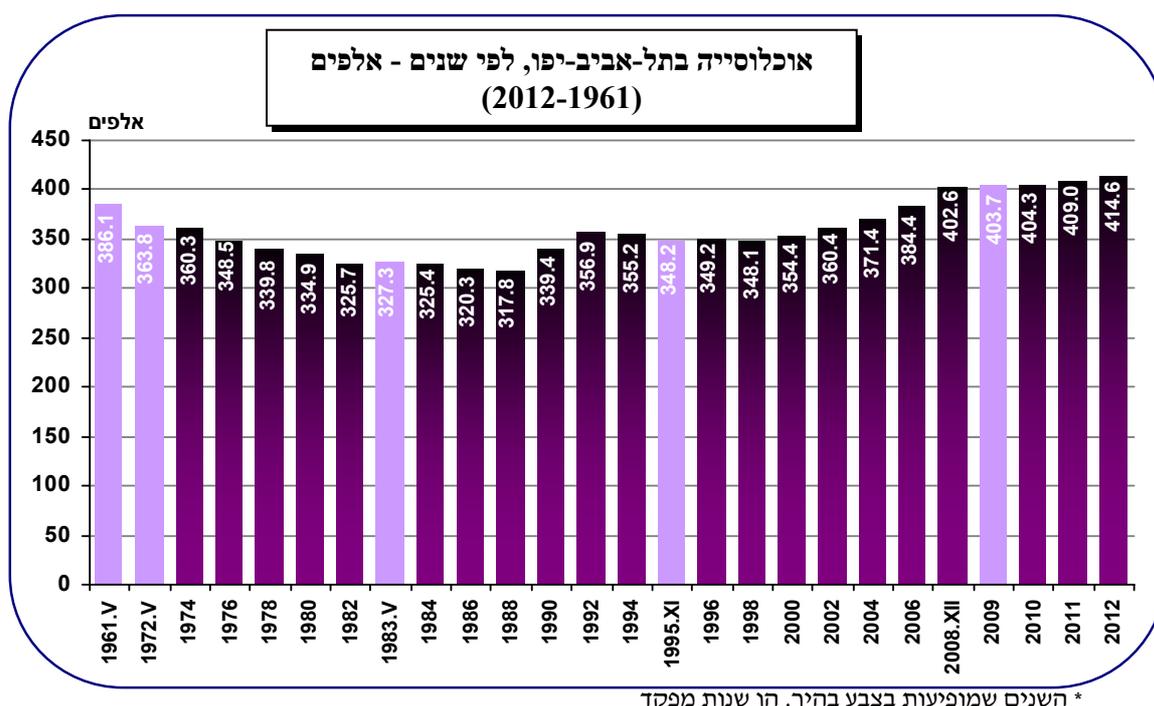
שטח השיפוט המוניציפאלי משתרע על כ-51,809 דונם (על-פי מפקד האוכלוסין 2008). שתי הערים הגדולות האחרות בישראל עולות בשטחן על ת"א-יפו. שטחה של ירושלים הוא 125,200 דונם ושל חיפה - 68,900 דונם.

ב-2011 הגיעה צפיפות האוכלוסייה בעיר ל-7.9 נפשות לדונם והיא גדולה מזו שבירושלים (6.4) ובחיפה (3.9). הגידול בצפיפות האוכלוסייה בין מפקד האוכלוסין 1995 לבין שנת 2011 (מ-6.8 ב-1995 ל-7.9 ב-2011) משקף את הגידול באוכלוסיית העיר. האזורים בהם צפיפות האוכלוסייה ב-2011 הייתה גבוהה (מעל לממוצע העירוני) הם: תת-רובע 12, 21, 22, רובע 3, רובע 4, תת-רבעים 51, 52, 54, 55, 73, 74, 81, 91, 92 ו-94. האזורים בהם צפיפות האוכלוסייה הייתה נמוכה מהממוצע העירוני הם: תת-רבעים 11, 13, 23, 53, רובע 6, ותת-רבעים 71, 72, 82, 83 ו-93.

מבנה דמוגרפי

אוכלוסייה

על-פי נתוני הלמ"ס, בסוף שנת 2012 מנתה אוכלוסיית ת"א-יפו כ-414,600 נפש - גידול של כ-1.4% בהשוואה לשנה הקודמת. (המספר לא כולל את אוכלוסיית העובדים הזרים בת"א-יפו, שמספרם נאמד בכמה עשרות אלפים).

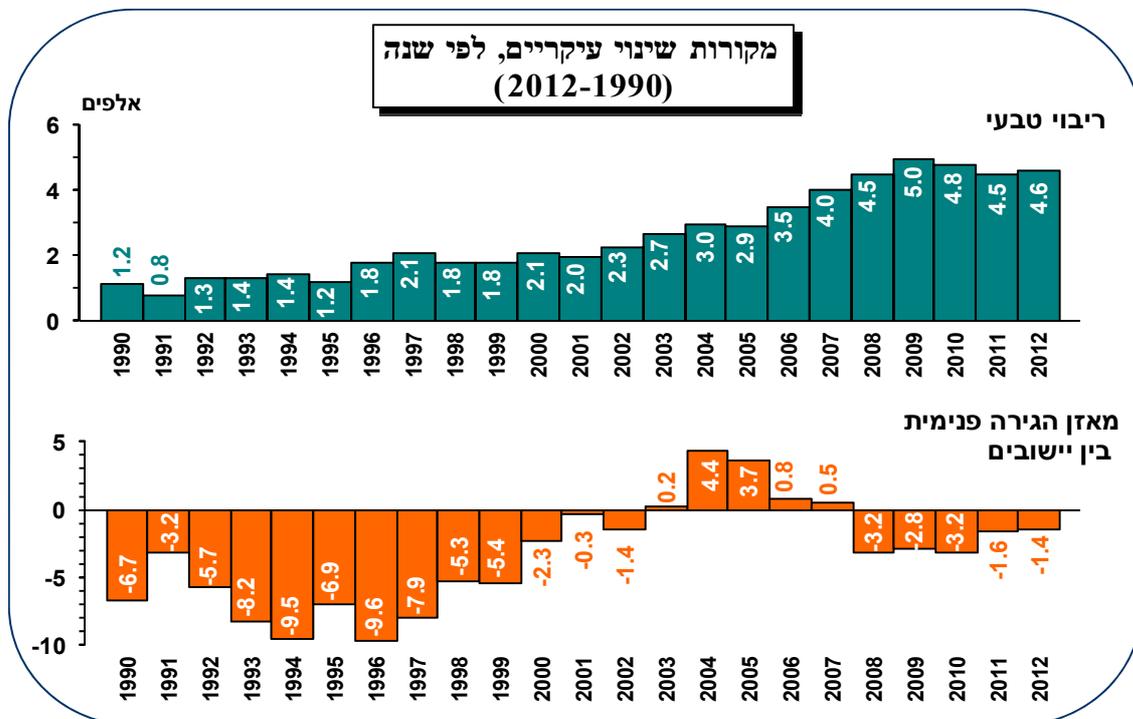
מספר היהודים ואחרים (ללא ערבים) הגיע לכ-397,400 (כ-96%) ומספר הערבים עמד על כ-17,200 (כ-4% מכלל אוכלוסיית העיר). הרוב הגדול של אלה שאינם יהודים מתגורר ביפו - רובע 7. החל במחצית שנות ה-60' ובשני העשורים הבאים (שנות ה-70' וה-80') הצטמצם גודלה של האוכלוסייה בעיר. בתחילת שנות ה-90' עד שנת 1993 חל גידול מואץ באוכלוסיית העיר הודות לגל העלייה מבריה"מ לשעבר ולאחר מכן חלה שוב ירידה עד שנת 1995 והתייצבות מסוימת עד שנת 1998. החל בשנת 1999 נרשם גידול באוכלוסיית העיר שבא לידי ביטוי בשיעור השינוי השנתי שהיה חיובי לאורך כל השנים וגדל בהדרגה עד שנת 2004 בה היה הגידול השנתי כ-2.2%. מאז

שנת 2004 שיעור הגידול השנתי נשמר חיובי אבל הצטמצם בהדרגה לשיעור של 1.0% בשנת 2010. משנת 2011 אוכלוסיית העיר החלה שוב לגדול, כך ששיעור הגידול עלה לכ-1.2% בשנת 2011 ולכ-1.4% בשנת 2012.

למרות הגידול באוכלוסיית העיר, חלקה של האוכלוסייה בת"א-יפו מכלל האוכלוסייה בישראל הלך והצטמצם עם השנים מ-11.6% ב-1972 ל-5.2% ב-2012. תל-אביב-יפו היא העיר השנייה בגודלה בישראל. בסוף 2012 ירושלים מנתה כ-815,300 תושבים וחיפה מנתה כ-272,200 תושבים.

מקורות השינוי באוכלוסייה

השינוי שחל בגודל האוכלוסייה נובע משלושה גורמים עיקריים: **הריבוי הטבעי** בעיר (מספר הנולדים פחות מספר הנפטרים); **מאזן הגירה הפנימית בין-יישובים** (מספר נכנסים לעיר פחות מספר היוצאים מהעיר - מאזן חיובי משמעותו שמספר הנכנסים גדול ממספר היוצאים מן העיר ומאזן שלילי משמעותו שמספר הנכנסים קטן ממספר היוצאים מן העיר ליישובים אחרים); **מאזן הגירה בין-לאומית** (מספר העולים החדשים שמגיעים לת"א-יפו ומספר התושבים החוזרים מחו"ל, לאחר לפחות שנה של שהות בחו"ל ברציפות, פחות מספר היורדים לחו"ל, השוהים לפחות שנה ברציפות אל מחוץ לגבולות המדינה).

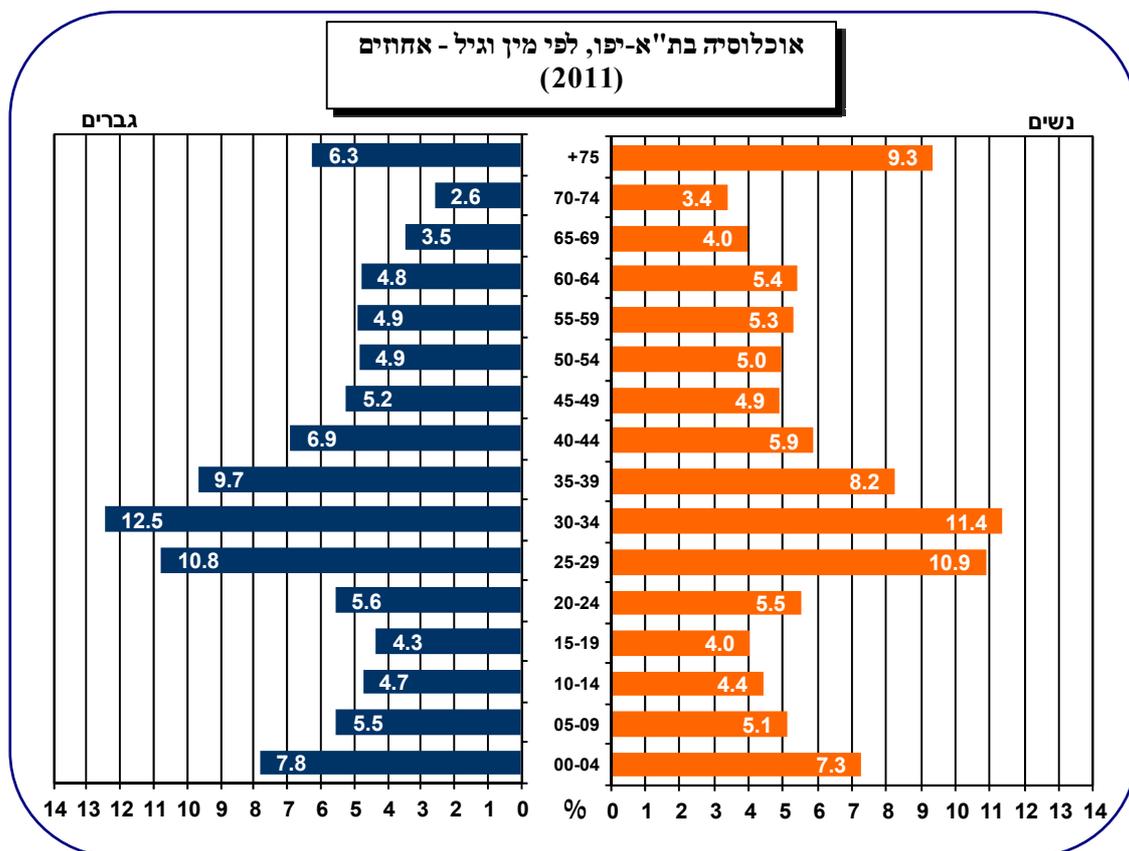
ריבוי טבעי - הריבוי הטבעי מבטא את ההפרש בין מספר הנולדים לבין מספר הנפטרים בעיר. הריבוי הטבעי בת"א-יפו, היה נמוך יחסית לאורך השנים. בעשור האחרון נרשמה מגמת עלייה בריבוי הטבעי. בשנת 2012 עמד הריבוי הטבעי על כ-4,600 וזאת עלייה של כ-119% בהשוואה לשנת 2000 (בה הריבוי הטבעי עמד על כ-2,100). שיעור הלידות ל-1,000 תושבים אצל יהודים ואחרים עמד בשנת 2012 על 19.4, לעומת 24.5 בקרב הערבים (ההבדל נובע ממבנה גילים צעיר יותר ומרמת פריור גבוהה יותר אצל ערבים). בעשור האחרון חל צמצום הדרגתי בפערי הילודה בין שתי האוכלוסיות, כך לדוגמה בשנת 2000 עמד שיעור הלידות ל-1,000 איש על 16.1 ו-31.3 לידות, בהתאמה.

מאזן הגירה פנימית בין יישובים - החל בשנות ה-60' מאזן ההגירה הפנימית בין יישובים היה שלילי. מאזן ההגירה השלילי החל להצטמצם בהדרגה מאמצע שנות ה-90'. בשנת 2003 מאזן ההגירה הפך משלילי לחיובי (ועמד על +232) ובשנת 2004 מאזן ההגירה הפנימית בין יישובים הגיע לשיאו +4,375, כלומר מספר המשתקעים בעיר היה גבוה באופן ניכר ממספר העוזבים את העיר. בשנים שלאחר מכן מאזן ההגירה החל להצטמצם ובשנת 2008 הוא שוב הפך לשלילי (כ-3,200-). המאזן המשיך להיות שלילי גם בשנים הבאות אם כי הוא החל להצטמצם, כך שבשנת 2012 המאזן היה כ-1,400- תושבים.

מאזן הגירה בין-לאומית - נכון לשנת 2011 (עדיין לא התקבל נתון מעודכן לשנת 2012), מאזן ההגירה הבין-לאומית עמד על +864 תושבים (עולים ותושבים חוזרים פחות התושבים היורדים לחו"ל ששוהים שם יותר משנה ברציפות). מספר העולים החדשים שנכנסו לעיר ב-2012 עמד על כ-1,800.

אוכלוסייה, לפי גיל

האוכלוסייה בעיר מבוגרת יחסית, עם אחוז נמוך באופן יחסי של ילדים (כ-17% ילדים בגיל 0-14, בהשוואה לכ-28% בישראל) ואחוז גבוה של בני 65 ומעלה (כ-15% בעיר לעומת כ-10% בישראל), במיוחד ברבעים 1, 3 ו-4. יחד עם זאת, בעשור האחרון ניכרת מגמה של הצערת האוכלוסייה, בעיקר בצפון הישן ובמרכז העיר.

בהשוואה לישראל, בת"א-יפו ישנו אחוז גבוה של צעירים וצעירות: בעיר היו כ-28% צעירים בגילאי 20-34, בהשוואה לכ-22% צעירים בגילאים אלו בישראל. כמו כן, אחוז הרווקים והרווקות בעיר גדול מזה שבישראל: בשנת 2011 שיעור הרווקים בעיר, מתוך כלל הגברים בני 15+, היה כ-43% מקרב הגברים ו-36% רווקות מקרב הנשים בנות 15+, בעוד שהשיעור המקביל בישראל עמד על כ-35% וכ-28%, בהתאמה.

אוכלוסייה, לפי אזור בעיר

מבחינת התפרסות האוכלוסייה בעיר, בסוף 2011 יותר מרבע מתושבי העיר התגוררו בחלק הצפוני של העיר - עבר הירקון (כ-26%), בסך הכול כ-107,740 תושבים, בעוד שבשנות ה-70 באזור עבר הירקון התגוררו רק כ-13% (כ-47,200 תושבים) מכלל תושבי העיר. בסוף שנת 2011, בצפון הישן ובצפון החדש (רבעים 3 ו-4) התגוררו כ-26% (כ-104,360 תושבים). בשנות ה-70 התגוררו באזור זה כ-32% (115,200 תושבים) מכלל תושבי העיר. בתקופה זו, בשאר אזורי העיר השינויים היו קטנים: באזור המרכז (רבעים 5 ו-6), התגוררו כ-10% (כ-42,850 תושבים) מכלל התושבים בעיר; ביפו (רובע 7), כ-11% (כ-46,890 תושבים) מכלל תושבי העיר; בסביבת התחנה המרכזית (רובע 8) כ-7% (כ-28,450 תושבים); ובדרום מזרח העיר (רובע 9) כ-19% (כ-78,790 תושבים).

משפחות, משקי בית ורמת חיים

משקי בית

בשנת 2012 היו בת"א-יפו 181.2 אלף משקי בית, שהיוו כ-8% ממשקי הבית בישראל. ממוצע הנפשות למשק בית בת"א-יפו עמד בשנת 2012 על 2.2 נפשות. שיעור זה נמוך בהשוואה לממוצע הארצי (3.3 נפשות), ובהשוואה לירושלים ולחיפה (3.9 ו-2.5 נפשות, בהתאמה). משקי הבית בת"א-יפו קטנים יחסית בגודלם: כ-40% מכלל משקי הבית בעיר היו משקי בית של נפש אחת וכ-29% משקי בית של שתי נפשות, כלומר בשנת 2012 69% ממשקי הבית בעיר היו משקי בית קטנים של נפש אחת או שתי נפשות.

משקי הבית נחלקים למשקי בית משפחתיים ולמשקי בית שאינם משפחתיים. בשנת 2012, כ-55% ממשקי הבית בת"א-יפו היו משקי בית משפחתיים ו-45% משקי בית לא משפחתיים. ממוצע הנפשות במשקי בית משפחתיים עמד על 3.1 נפשות לעומת ממוצע של 1.1 נפשות במשקי בית לא משפחתיים.

ב-2012, היו בת"א-יפו 42.2 אלף משקי בית עם ילדים עד גיל 17, המהווים 23% ממשקי הבית בעיר. כמו כן, היו בעיר 44.4 אלף משקי בית שבהם התגורר לפחות אדם אחד בן 65 ומעלה.

משפחות חד-הוריות

עפ"י נתוני הביטוח הלאומי, בסוף שנת 2012 מספר המשפחות החד-הוריות בעיר עמד על 10,411 משפחות, שהיוו 21.4% מסה"כ המשפחות עם ילדים בעיר (זאת לעומת 12.4% בישראל). בשנת 2012 התפלגות המצב המשפחתי של ההורה במשפחות החד-הוריות בת"א-יפו הייתה כדלהלן: 41% רווקה, 54% גרושה וכ-5% אלמן/ה.

המדד החברתי-כלכלי 2008

על בסיס נתונים שהתקבלו ממפקד האוכלוסין 2008, חושב על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה המדד החברתי-כלכלי של האוכלוסייה ביחידות גיאוגרפיות שונות. מדד זה מבטא שילוב של תכונות בסיסיות של היחידה החברתית הרלוונטית. הוא כולל 16 משתנים המתארים מאפיינים דמוגרפיים, השכלה וחינוך, תעסוקה וגמלאות ומאפייני רמת חיים.

השוואה בין ת"א-יפו לבין ערים בישראל - ב-2008 הרמה החברתית-כלכלית של תושבי ת"א-יפו, כפי שהיא מתבטאת באשכול החברתי-כלכלי הארצי, גבוהה בהשוואה לשש הערים הגדולות בישראל (שש הערים הגדולות בישראל, בהן מעל 200,00 תושבים, הן: ירושלים, ת"א-יפו, חיפה, ראשון לציון, אשדוד ופתח תקווה). החל ב-1995 ת"א-יפו שומרת על מיקומה היחסי, ומדורגת באשכול 8 (בדרוג של 1-10, כאשר 1 מציין אשכול נמוך, 10 אשכול גבוה). כך למשל, הרמה

החברתית-כלכלית של תושבי ת"א-יפו גבוהה מזו של תושבי ירושלים (השייכת לאשכול 4) ומזו של תושבי חיפה (השייכת לאשכול 7).

בהשוואה לערים הסמוכות לה הרמה החברתית-כלכלית של תושבי ת"א-יפו דומה לזו של תושבי גבעתיים והרצליה (גם הן שייכות לאשכול 8), אך נמוכה מזו של תושבי רמת השרון (השייכת לאשכול 9). יחד עם זאת, הרמה החברתית-כלכלית של תושבי העיר גבוהה בהשוואה לזו של תושבי רמת גן (אשכול 7), בת ים (אשכול 5), חולון (אשכול 5) ובני ברק (אשכול 3).

ההטרוגניות בתוך העיר ת"א-יפו - ת"א-יפו היא עיר הטרוגנית, יש בתוכה אזורים בהם הרמה החברתית-כלכלית של התושבים גבוהה יחסית, ואזורים בהם הרמה החברתית כלכלית של התושבים נמוכה יחסית. 31% מאוכלוסיית העיר משתייכת לאשכולות הארציים 9-10, 42% מאוכלוסיית העיר משתייכת לאשכולות 6-8 ו-27% מאוכלוסיית העיר משתייכת לאשכולות הארציים 5 ומטה (מתוכם כ-5% משתייכים לאשכולות 2-3).

באופן כללי, הרמה החברתית-כלכלית של תושבי צפון העיר (רבעים 1-4), כפי שהיא מתבטאת באשכול החברתי-כלכלי, גבוהה יותר בהשוואה לזו של תושבי מרכז העיר (רובע 5), דרום העיר (רבעים 7 ו-8) ומזרח העיר (רובע 9).

רמת חיים

להלן יוצגו היבטים עיקריים המתייחסים לרמת החיים של תושבי העיר:

הכנסות והוצאות - ההכנסה הכספית החודשית (ברוטו) למשק בית בת"א-יפו (על פי סקר הוצאות משק הבית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) הגיעה בשנת 2011 ל-16,017 ש"ח. זוהי הכנסה הגבוהה בכ-10% בהשוואה לישראל, גבוהה ב-35% בהשוואה לירושלים וב-15% בהשוואה לחיפה. ההוצאה החודשית הכוללת לתצרוכת של משק בית בת"א-יפו עמדה בשנת 2011 על 15,365 ש"ח, גבוהה ב-10% בהשוואה לישראל, גבוהה ב-17% בהשוואה לירושלים וב-27% יותר מאשר ההוצאה החודשית לתצרוכת בחיפה.

דיור - עפ"י סקר הוצאות משק הבית, שיעור התושבים בת"א-יפו המתגוררים בדירה בבעלותם נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בישראל, בירושלים ובחיפה. בשנת 2011 פחות ממחצית ממשקי הבית בעיר (44%) התגוררו בדירה בבעלותם, בהשוואה ל-69% ממשקי הבית בישראל וכ-60% ממשקי הבית בירושלים ובחיפה. כמו כן, בשנת 2011 צפיפות הדיור הממוצעת במשקי בית יהודיים בעיר הייתה 0.71 נפשות לחדר, דומה לצפיפות הדיור הממוצעת של משקי בית יהודיים בחיפה (0.68 נפשות לחדר), אך נמוכה מאשר בירושלים (0.94) ובישראל (0.82).

אחוזים		משקי בית לפי סוג החזקה על הדירה (שנת 2011)
דירות בשכירות	דירות בבעלות	
26.3	68.8	ישראל
48.6	44.1	תל-אביב-יפו
31.1	60.4	ירושלים
32.5	59.6	חיפה

מחירי דירות בבעלות ומחירים של שכר דירה בשכירות - על-פי סקרי מחירי דירות בבעלות הנערכים על-ידי הלמ"ס, נמצא כי מחירי הדירות בבעלות הדיירים גבוהים בתל-אביב-יפו בהשוואה לירושלים, חיפה ולכל הארץ. ברבע הראשון של שנת 2013 היה המחיר הממוצע לדירה בתל-אביב-יפו 2,101,800 ש"ח - גבוה ב-73% ממחיר דירה ממוצע בארץ, ב-29% יותר מהמחיר בירושלים וב-134% גבוה יותר מאשר בחיפה.

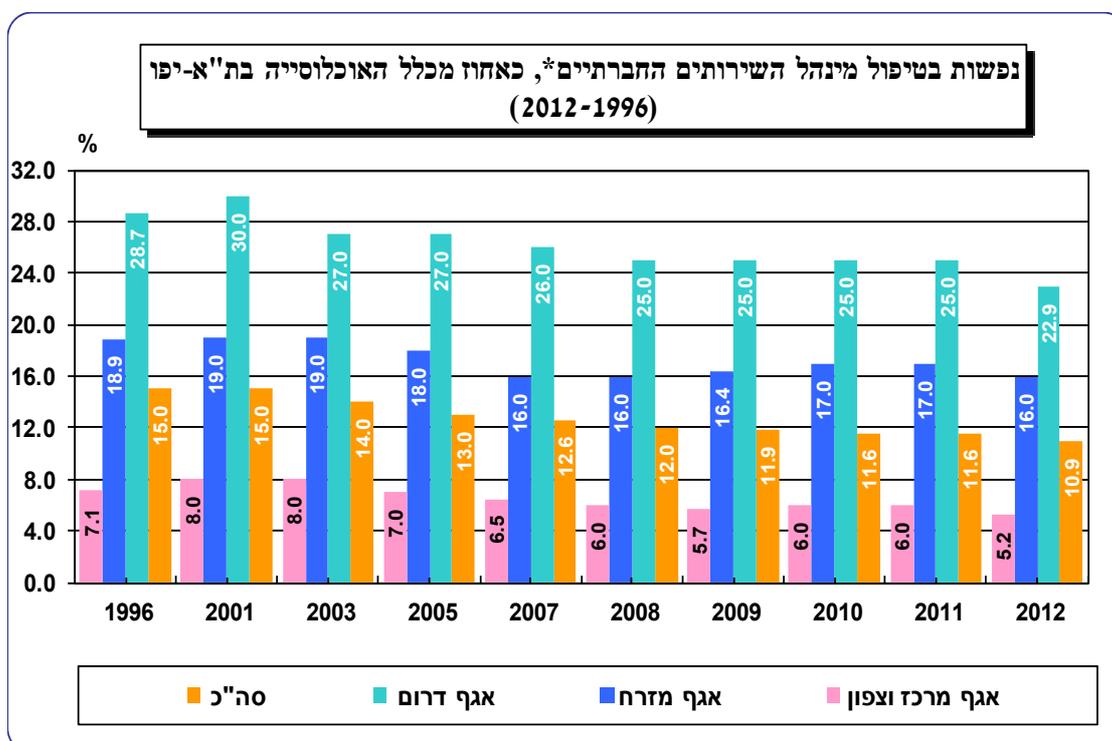
מסקר שכר דירה חודשי של דירות בשכירות נמצא כי ברבעון הראשון של שנת 2013 הגיע שכר הדירה בתל-אביב-יפו לכ-5,059 ש"ח לחודש, עלייה של כ-8% בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה הקודמת. שכר הדירה בתל-אביב-יפו היה גבוה בכ-48% מן הממוצע הארצי, גבוה בכ-35% מאשר בירושלים וגבוה ב-120% בהשוואה לשכר הדירה בחיפה.

בעלות על מוצרים בני-קיימא - בשנת 2011 הייתה בבעלותם של 59.0% ממשקי הבית בת"א-יפו מכונית אחת לפחות (לעומת 63.8% ממשקי הבית בישראל, 47.3% בירושלים ו-58.3% בחיפה). מחשב ביתי נמצא בבעלותם של 83.2% ממשקי הבית בעיר (בהשוואה ל-78.2% ממשקי הבית בישראל, 71.8% בירושלים ו-81.3% בחיפה). שיעור משקי הבית המחוברים לאינטרנט גבוה יותר בת"א-יפו (80.6%) מאשר בישראל (70.3%), בירושלים (56.7%), ודומה לחיפה (79.8%). שיעור משקי הבית שבעלותם טלפון נייד (סלולרי) אחד לפחות גבוה (96.1%) והוא גבוה במעט מנתון זה בישראל (93.5%), בחיפה (94.0%) ובירושלים (89.2%).

שירותים חברתיים וביטוח לאומי

שירותים חברתיים

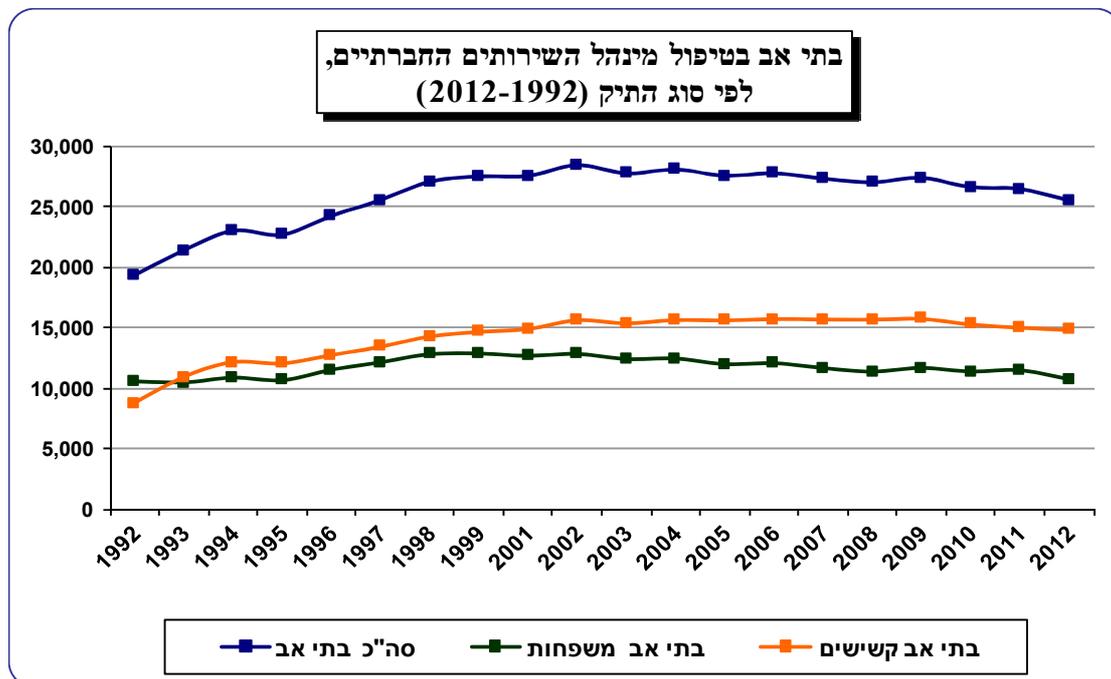
בשנת 2012 טופלו על-ידי שירותי הרווחה במינהל השירותים החברתיים 44,719 איש אשר נפתח להם תיק במחלקת הרווחה, המהווים כ-11% מתושבי העיר. במזרח העיר (רובע 9) כ-16% מכלל האוכלוסייה באזור נמנו עם המטופלים (עם תיק) בלשכות המינהל לשירותים חברתיים, בדרום העיר (רבעים 7 ו-8) - כ-23% ובאזור מרכז וצפון העיר (רבעים 1-6) - כ-5%. בעשור האחרון הנתונים עקביים ועולים בקנה אחד עם הבדלים חברתיים-כלכליים שקיימים בין תושבי האזורים השונים בעיר.

* מתייחס רק למטופלים שנפתח להם תיק במחלקת הרווחה.

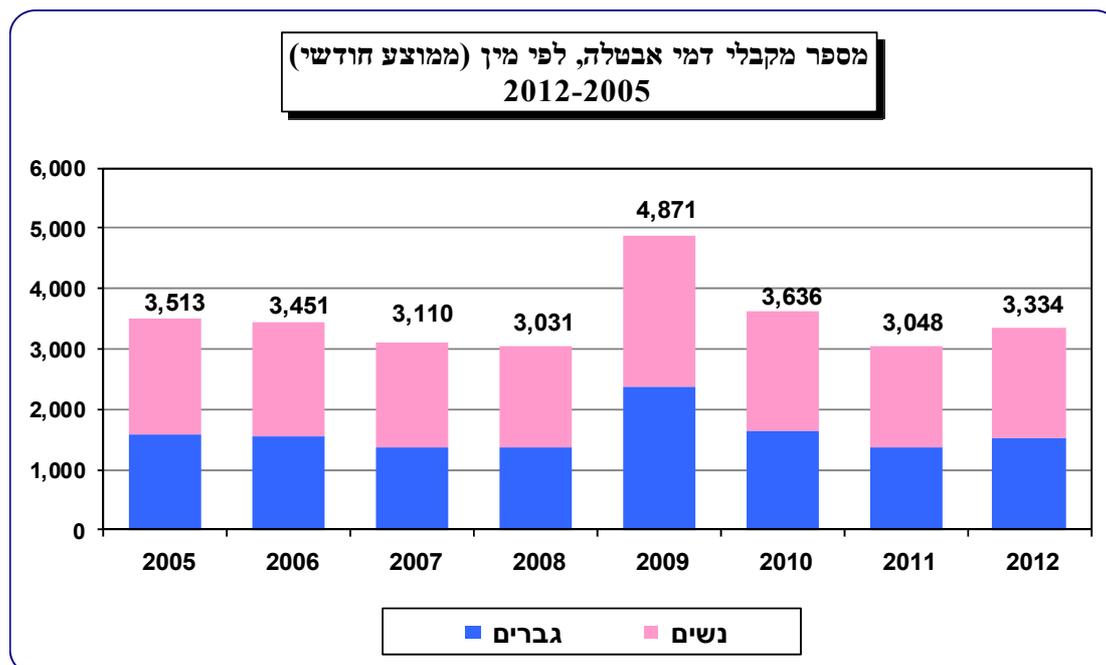
בדצמבר 2012 היה מספר התיקים של בתי האב המטופלים 25,493 (ירידה של 3.5% בהשוואה למספר התיקים שהיו בטיפול המינהל בשנת 2011). בעשור האחרון קיימת יציבות יחסית במספר בתי האב המטופלים במינהל השירותים החברתיים.

מתוך סה"כ בתי האב, שטופלו ע"י מינהל השירותים החברתיים בעירייה בשנת 2012, 42% הם בתי אב של משפחות (כשני שלישים מהם בדרום ומזרח העיר); 58% מבתי האב הם בתי אב של קשישים (45% מהם במרכז וצפון העיר, אזור בו מתגוררים קשישים רבים).

ביטוח לאומי

בדצמבר 2012 הגיע מספר מקבלי קצבאות זקנה בעיר ל-53,179 ומקבלי קצבת שאירים ל-7,155, סה"כ 60,334. שיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב המקבלים קצבת זיקנה בתל-אביב-יפו הוא 12.8% (בהשוואה ל-22.6% בישראל). השיעור המקביל בעיר בקרב המקבלים קצבת שאירים הגיע ל-21.2% (לעומת כ-27.9% בישראל).

בשנת 2012 חלה עלייה במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר: ממוצע חודשי של 3,334, בהשוואה ל-3,048 בשנת 2011. נתונים אלו משקפים עלייה של כ-9% במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר, לאחר שנתיים בהן ירד מספר מקבלי דמי האבטלה. לאורך העשור האחרון ניתן לראות שתי נקודות זמן בהן הממוצע החודשי של מקבלי דמי אבטלה בעיר היה גבוה: בשנת 2000 (ממוצע חודשי של 5,400) ובשנת 2009 (ממוצע של 4,871). שנים אלו מאופיינות במשבר כללי במשק הישראלי והעולמי.

למעלה ממחצית (54%) מהמובטלים בת"א-יפו הן נשים. גילם הממוצע של מקבלי דמי אבטלה הוא 39.6 שנים. ממוצע הימים שעבורם שולמו דמי אבטלה למובטל שחיפש עבודה בת"א-יפו (חוץ מאלה שהשתתפו בקורסים להכשרה מקצועית) היה 89 יום.

שירותי בריאות

בשנת 2011 היו בבתי החולים בעיר 2,996 מיטות מאושרות על פי תקן. כ-60% ממיטות אלו הן בבעלות ציבורית (עירונית-ממשלתית או אחרת) וכ-40% בבעלות פרטית. חלקן של המיטות בבעלות ציבורית, מתוך סך הכל המיטות, יורד בהדרגה במהלך השנים, במקביל עולה חלקן של המיטות בבעלות פרטית. אחוז המיטות למחלות ממושכות בעיר, מכלל המיטות (ללא מיטות למחלות נפש), עומד על 53% והוא דומה לשיעור הארצי (56%). בעיר שלושה מרכזים רפואיים לאישפוז כללי: המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (הכולל את: בי"ח איכילוב, בי"ח "דנה-דואק" לילדים ובית היולדות ליס), בי"ח אסותא ובי"ח סניטס. שיעור המיטות ל-1,000 נפש באוכלוסייה בעיר הגיע בשנת 2011 ל-7.4 (בהשוואה ל-9.0 בשנת 2001).

חינוך והשכלה

מערכת החינוך בת"א-יפו

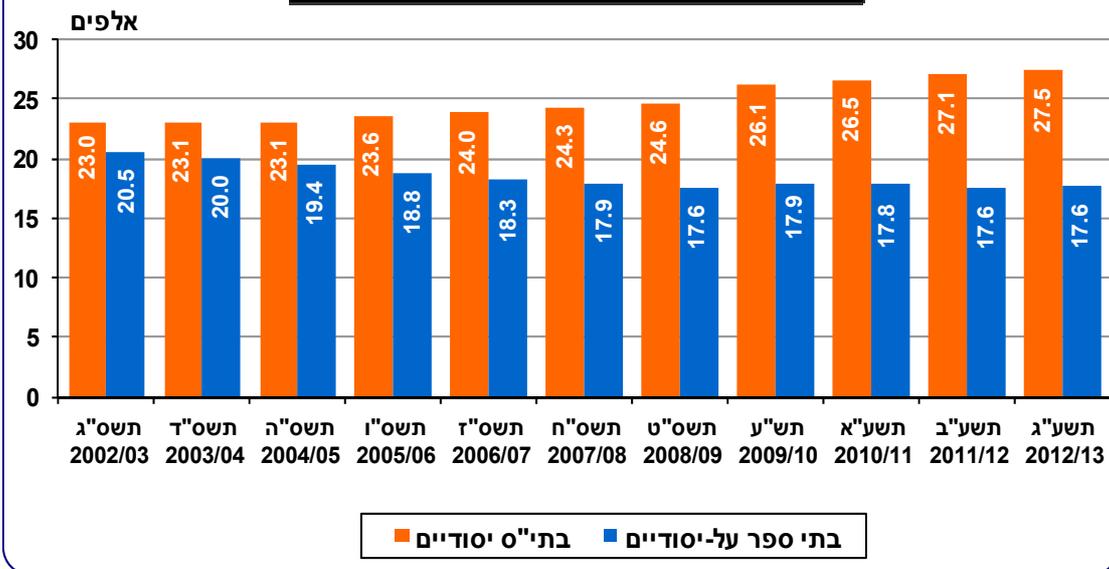
בתשע"ג (2012/13), מספר התלמידים בכלל מוסדות החינוך בעיר (כולל מוסדות פרטיים) למדו כ-66,500 תלמידים. מזה, במוסדות החינוך העירוניים והמשותפים על דרגיהם השונים: גנים, יסודי ועל-יסודי, למדו כ-58,000 תלמידים.

דרג חינוך	מוסדות	כיתות	תלמידים
סה"כ	384	2,480	58,025
גני ילדים	264	435	12,875
בתי ספר יסודיים (א'-ו')	94	1,387	27,523
על יסודי עירוני ומשותף (ז'-י"ב)	26	658	17,627

חינוך יסודי

רוב התלמידים בחינוך היסודי לומדים במערכת של החינוך הממלכתי עברי - כ-69% לומדים בחינוך הממלכתי, כ-9% בחינוך הממלכתי דתי; כ-12% בחינוך החרדי/עצמאי; כ-5% בחינוך הערבי ועוד כ-5% בחינוך המיוחד. יש לציין שמערכת החינוך העירונית משרתת בנוסף לתושבי העיר גם תלמידים מהערים השכנות (כ-3% מתלמידי החינוך היסודי הרגיל אינם תושבי העיר).

תלמידים במוסדות החינוך העירוני והמשותף - אלפים
(תשס"ג-תשע"ג; 2002/03-2012/13)

חינוך על-יסודי

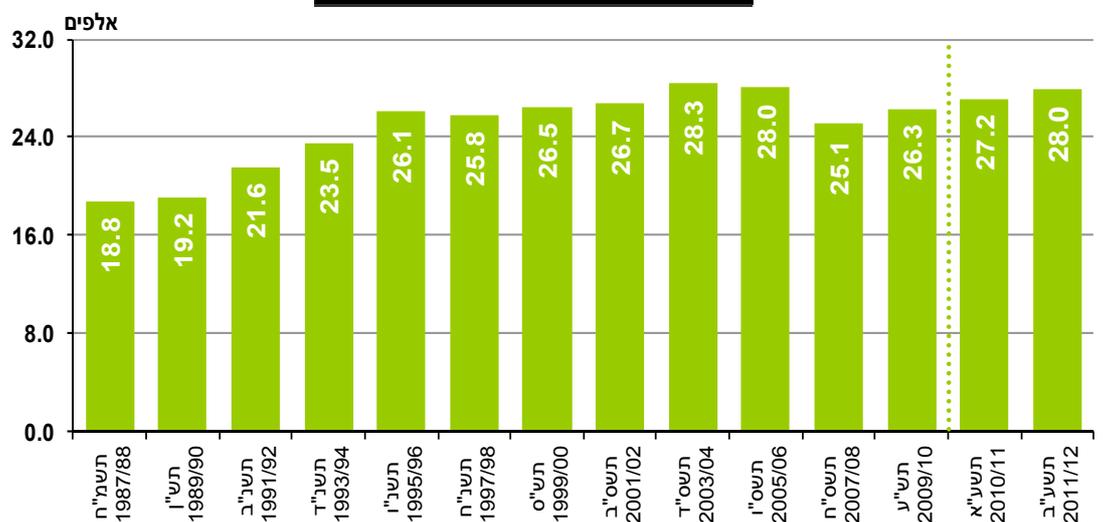
בחינוך העל-יסודי מספר התלמידים שהם תושבי ת"א-יפו עמד על כ-16,340 (כ-93%) ועוד כ-1,290 תלמידים (כ-7%) גרו מחוץ לעיר. **בקרוב הלומדים במוסדות החינוך בעיר**, אחוז הזכאים לתעודת בגרות עמד על כ-73% מכלל תלמידי י"ב. **בקרוב תושבי העיר** הלומדים בכיתות י"ב (שחלקם לומדים גם במוסדות מחוץ לעיר תל-אביב-יפו) אחוז הזכאות לבגרות היה גבוה יותר ועמד על כ-76%.

השכלה גבוהה

אוניברסיטת תל-אביב

החל בשנות ה-80 מספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב גדל בהתמדה לאורך השנים. בשנת הלימודים 2011/12, מספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב היה כ-28,000, בדומה לשנת 2005/06 וזאת לאחר צמצום במספר הסטודנטים שנרשם בשנים 2007/8-2010/11.

סטודנטים באוניברסיטת תל-אביב - אלפים
(תשמ"ח-תשע"ב; 1987/88-2011/12)

הערה: עד תשע"א הנתונים מוצגים בדילוגים של שנתיים. מתשע"א הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

מקרב הסטודנטים באוניברסיטת ת"א כ-53% למדו לתואר ראשון, כ-34% לתואר שני, כ-8% לתואר שלישי וקצת יותר מאחוז אחד למדו לתעודה. תחומי הלימוד הבולטים, בדומה לשנים הקודמות, היו מדעי החברה (כ-14%), עסקים ומדעי הניהול (כ-13%) והנדסה ואדריכלות (12%).

חלקן של הנשים בקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב בתשע"ב עמד על כ-55% והוא נשמר יציב לאורך השנים. הנשים מהוות למעלה ממחצית הלומדים בכל אחד מהתארים (תואר ראשון ושלישי - 55% ותואר שני - 54%).

מכללות אקדמיות

בתשע"ב (2011/12) למדו ב-6 מכללות אקדמיות בתל-אביב-יפו כ-10,530 סטודנטים, רובם למדו לתואר ראשון - כ-9,400 (כ-89%) ומקצתם לתואר שני - כ-1,120 (כ-11%). כ-44% מהסטודנטים למדו במסלולי הלימוד של החינוך במכללות לחינוך, בעוד שאר הסטודנטים למדו במכללות במסלולים שונים, כגון: מדעי החברה, עסקים ומדעי הניהול (כ-21%), הנדסה ואדריכלות (כ-20%) ומדעי המחשב (כ-14%).

האחוז הגבוה של נשים בולט גם במכללות - כ-59% מהסטודנטים שלמדו בתשע"ב (2011/12) במכללות היו נשים. מקרב כלל הנשים במכללות האקדמיות, 64% למדו חינוך במכללות לחינוך בעיר, כ-24% למדו מדעי החברה כולל תקשורת וכלכלה, כ-7% למדו מדעי המחשב ועוד כ-5% למדו הנדסה ואדריכלות.

תרבות ופנאי

תל-אביב-יפו, מהווה מרכז תרבותי משמעותי המציע מגוון פעילויות תרבות, אמנות ובידור לתושבי העיר, לתושבי מטרופולין תל-אביב ושאר תושבי ישראל.

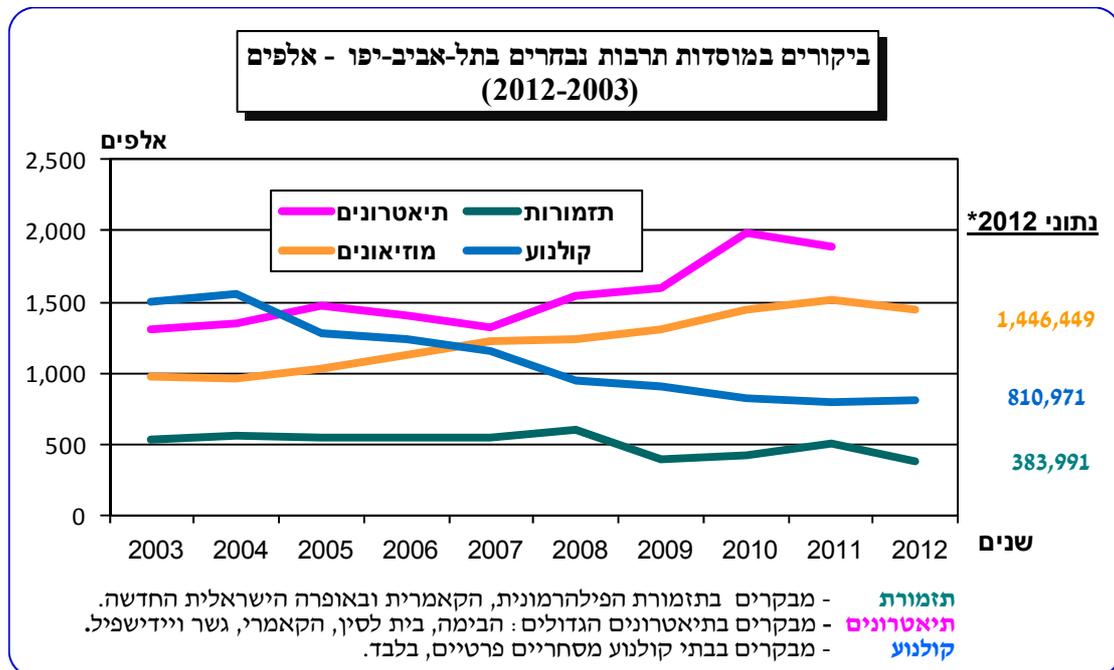
מוזיאונים - בתחום המוזיאונים, כמו בתחומי תרבות אחרים, מהווה ת"א-יפו מוקד מטרופוליני וארצי. מספר הביקורים במוזיאונים המוכרים (ע"י משרד החינוך התרבות והספורט) בת"א-יפו הגיע ב-2012 לכ-1,446,500 נמוך בכ-4% בהשוואה למספר הביקורים בשנת 2011 (כ-1,511,000). עם זאת, מספר הביקורים במוזיאוני העיר במגמת עלייה מאז תחילת שנות האלפיים - מאז שנת 2000 חלה עלייה של-43% במספר הביקורים במוזיאונים.

מוזיקה - בשנת 2012, בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, בתזמורת הקאמרית הישראלית ובאופרה הישראלית הועלו יחדיו 454 מופעים ומספר הביקורים במופעים אלו הגיע לכ-384,000. למרות שבהשוואה לשנת 2011 גדל היצע המופעים (ב-2011 היו 430 מופעים), הצטמצם משמעותית מספר הביקורים (ב-2011 היו 505,800 ביקורים) - צמצום של כ-24%.

תיאטרון - בת"א-יפו מרוכז מספר רב של תיאטרונים ואולמות תיאטרון. בעיר פועלים 4 תיאטרונים גדולים: "הבימה", "הקאמרטי", "בית לסיין" ו"גשר". בשנת 2012 הועלו בתיאטרונים הגדולים "הקאמרטי", "בית לסיין" ו"גשר" 2,341 הצגות, בהן ביקרו כ-1.2 מיליון איש - נתון זה לא כולל את מספר הביקורים בתיאטרון "הבימה" (לא התקבלו נתונים על פעילות התיאטרון "הבימה" ב-2012).

קולנוע - מכלל 13 מיליון הביקורים בבתי קולנוע מסחריים בישראל בשנת 2012, 800,000 ביקורים (6.2%) היו בבתי קולנוע בת"א-יפו. בת"א-יפו 19 אולמות להקרנה מסחרית של סרטים ובהם 3,764 מושבים המהווים כ-9% מכלל המושבים בישראל. באופן כללי, החל בשנות ה-60'

מספר המבקרים בקולנוע ירד משמעותית הן בכלל הארץ והן בתל-אביב-יפו. בעיר פועל גם הסינמטק הישראלי - פעילותו של הסינמטק הישראלי כוללת בין היתר: הקרנת "סרטי איכות" (כ-2,000 סרטים במהלך 2012, בהם צפו כ-423,300 איש), קיום ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים ועוד.

* בשנת 2012 לא התקבלו נתונים מתיאטרון הבימה ועל כן לא ניתן להציג את מספר המבקרים בתיאטרונים לשנה זו.

ספריות עירוניות - מספר הספריות הפעילות בסוף 2012 עמד על 21 ובהן היו קרוב למיליון ספרים - סה"כ כ-943,100 ספרים (מספר זה כולל רק ספרים מקוטלגים במאגרים הממוחשבים של הספריות). מספר הקוראים הרשומים (המנויים לספריות העירוניות) היה כ-74,400 והם מהווים כ-18% מאוכלוסיית העיר; מספר הקוראים הפעילים היה 35,300, גידול של כ-3% בהשוואה לשנת 2011; מספר ההשאלות הממוצע לקורא פעיל (קורא שהשאל ספר) עמד על ספר אחד לחודש.

חינוך משלים, ספורט ופעילות עירונית - העירייה מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית, הפרושים על פני העיר כולה. בשנת 2012, פעלו במסגרת זו מרכזים קהילתיים, מרכזי ספורט, מתחמי קאנטרי קלאב ועוד. בסך הכל השתתפו בפעילויות השונות במוסדות העירוניים הללו כ-92,100 תושבים.

בת"א-יפו היו בשנת 2012/13 למעלה מ-9,000 ספורטאים ב-515 קבוצות ספורט ייצוגיות המאוגדות ב-54 אגודות ספורט (מהן 36 קבוצות ספורט נכים). בעיר היו 632 מתקני ספורט הכוללים: מגרשי טניס, אולמות ספורט, מגרשי כדורעף, מגרשי קט-רגל (רגיל וחופים), בריכות שחייה, מגרשי ספורט פתוחים, מגרשי כדורסל וכיו"ב.

סדר ציבורי

ב-2012 נפתחו במשטרה 38,746 תיקי חקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בין שנת 2000 לשנת 2012, חלה ירידה של כ-20% במספר תיקי החקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בשנים 2000-2012, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-11% ל-13%. אחוזים אלה הם למעלה מפי שניים מהאחוז שמהווה אוכלוסיית העיר מאוכלוסיית ישראל. אולם, יש לקחת בחשבון, שבעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים.

חלק ניכר מתיקי החקירה ב-2012 (58%) היו על עבירות רכוש. יש לציין, ש-25% ממקרי הכייסות, 36% ממקרי חטיפת הארנקים ו-37% ממקרי השוד בישראל אירעו בת"א-יפו.

בשנת 2011 הורשעו בדין 1,832 עבריינים מבוגרים שגרו בעת ביצוע העבירה בעיר (העבירות בוצעו הן בת"א-יפו והן ביישובים אחרים). שיעור המבוגרים היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו בני 19 ומעלה בעיר היה 4.2, דומה לשיעור המקביל בישראל שעמד גם הוא על 4.2. מספר המבוגרים המורשעים בדין שגרו בעת ביצוע העבירה בעיר בשנת 2011 היה 5.6% מכלל המבוגרים המורשעים בדין בישראל. בקרב העבריינים המבוגרים היהודים המורשעים בדין יש שיעור גבוה של גברים (86%) ושל בני 20-39 (50%).

בשנת 2011 בוצעו בת"א-יפו 8,063 עבירות ע"י מבוגרים, שהוכרעו בדין, מתוכן רק 43% בוצעו ע"י תושבי העיר. כמו כן, בוצעו בעיר 7,780 עבירות ע"י קטינים, שהוכרעו בדין, מתוכן 51% בוצעו ע"י תושבי ת"א-יפו.

עבודה

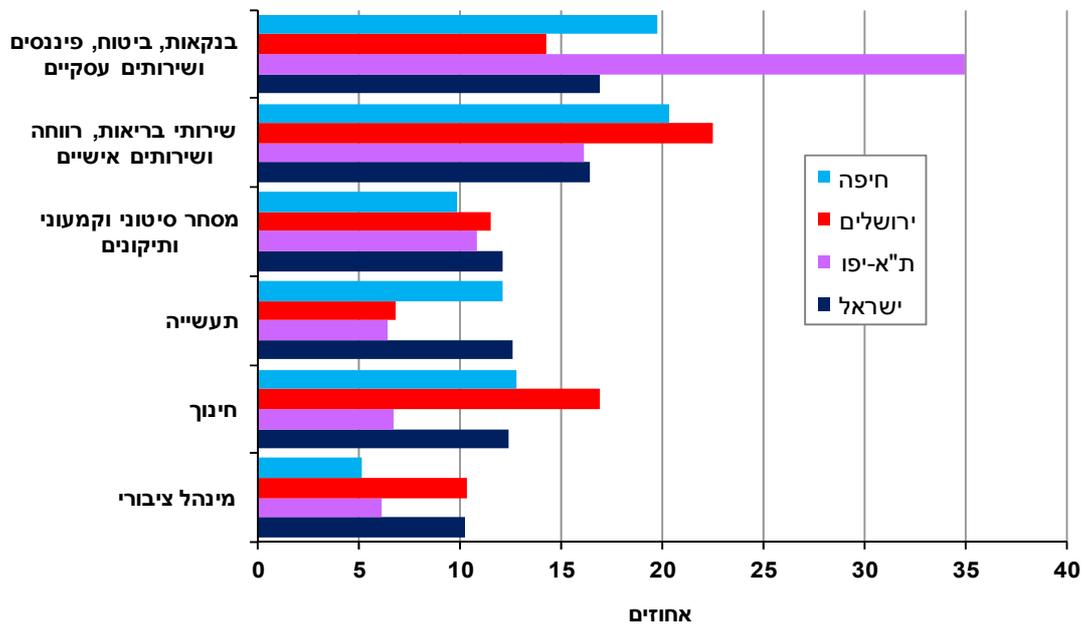
מועסקים בתל-אביב-יפו

מספר המועסקים בת"א-יפו הגיע בשנת 2012 ל-394,700 איש. ת"א-יפו מהווה מרכז לתעסוקה כלל ארצי ומספר המועסקים בה בשנת 2012 הם כ-11.7% מכלל המועסקים בישראל, לעומת ירושלים שחלקה מגיע לכ-8.7% (293,800 מועסקים), וחיפה שחלקה מסה"כ המועסקים בישראל עומד על 5.0% (166,700 מועסקים).

מבחינת התפלגות המועסקים בעיר, לפי ענף כלכלי, עולה כי בענפים של בנקאות, ביטוח, פיננסיים ושירותים עסקיים קיים הריכוז הגבוה ביותר של מועסקים (35%). ענפים בולטים נוספים הם ומסחר סיטוני וקמעוני ותיקונים (11%), ושירותים קהילתיים, חברתיים ואישיים ושירותי בריאות, רווחה וסעד (8% כל אחד). ענפים נוספים צוינו בשיעורים נמוכים יותר של 7% או פחות.

ניתוח חלקם של המועסקים בת"א-יפו מכלל המועסקים בישראל, לפי ענף, מחזק את הטענה לגבי מעמדה של ת"א-יפו כמרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי: בענף בנקאות, ביטוח ופיננסיים עובדים בת"א-יפו 34% מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ; בענף שירותים עסקיים מועסקים בעיר 22% מסה"כ המועסקים בענף בישראל. יש לציין שבת"א-יפו מצויים כ-15% ממשרדי הבנקים בישראל ומספר המשרות בהם מגיע לכ-58% מסה"כ המשרות במשרדי בנקים בכל הארץ.

התפלגות המועסקים בישראל ובשלוש הערים הגדולות, לפי ענפים כלכליים נבחרים (אחוזים) - 2012

בשנת 2012 כ-36% מהמועסקים בת"א-יפו התגוררו בעיר, כ-56% נוספים התגוררו במטרופולין ת"א וכ-8% מהמועסקים הגיעו לעבודה מחוץ למטרופולין. במשך השנים ירד חלקם היחסי של תושבי העיר העובדים בה מבין כלל המועסקים בת"א-יפו; בשנות השישים תושבי העיר שעבדו בה היו למעלה ממחצית מהמועסקים בה (כ-60%), בשנות השבעים והשמונים הצטמצם חלקם בהדרגה, ומשנת 1990 תושבי ת"א-יפו העובדים בעיר מהווים כשליש (34%-38%) מכלל המועסקים בה.

כוח העבודה והתעסוקה של תושבי ת"א-יפו

ההשתייכות לכוח העבודה (אחוז המשתתפים בכוח העבודה מאוכלוסיית בני 15 ומעלה) גבוהה בקרב תושבי ת"א-יפו בהשוואה לירושלים, חיפה וישראל בכלל; בשנת 2012, כ-71% מתושבי תל-אביב-יפו היו שייכים לכוח העבודה, בהשוואה לכ-50% בירושלים, כ-61% בחיפה וכ-64% בכל הארץ. 66% מהנשים תושבות העיר השתייכו בשנת 2012 לכוח העבודה. בקרב הגברים תושבי העיר, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ב-2012 היה כ-76%. שיעורי ההשתייכות לכוח העבודה עולים יחד עם העלייה בהשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים.

מועסקים תושבי ת"א-יפו עוסקים בעיקר במקצועות אקדמיים (23%), במכירות ושירותים (21%) ובמקצועות חופשיים וטכניים (17%). בהשוואה לתושבי ישראל, שיעור גבוה יותר מקרב מתושבי העיר עוסקים במקצועות אקדמיים. כמו כן, שיעור המועסקים תושבי העיר שהם עובדים מקצועיים נמוך בהשוואה לשיעור העובדים המקצועיים בישראל.

דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בת"א-יפו

מספר דורשי העבודה בשנת 2012 עמד על 8,044 איש במוצע לחודש, עלייה של כ-5% בהשוואה למספרם הממוצע בשנת 2011 (7,681). דורשי העבודה בת"א-יפו מהווים כ-4% מכלל דורשי העבודה בישראל. כ-50% מדורשי העבודה בת"א-יפו הם גברים, וכ-50% נשים.

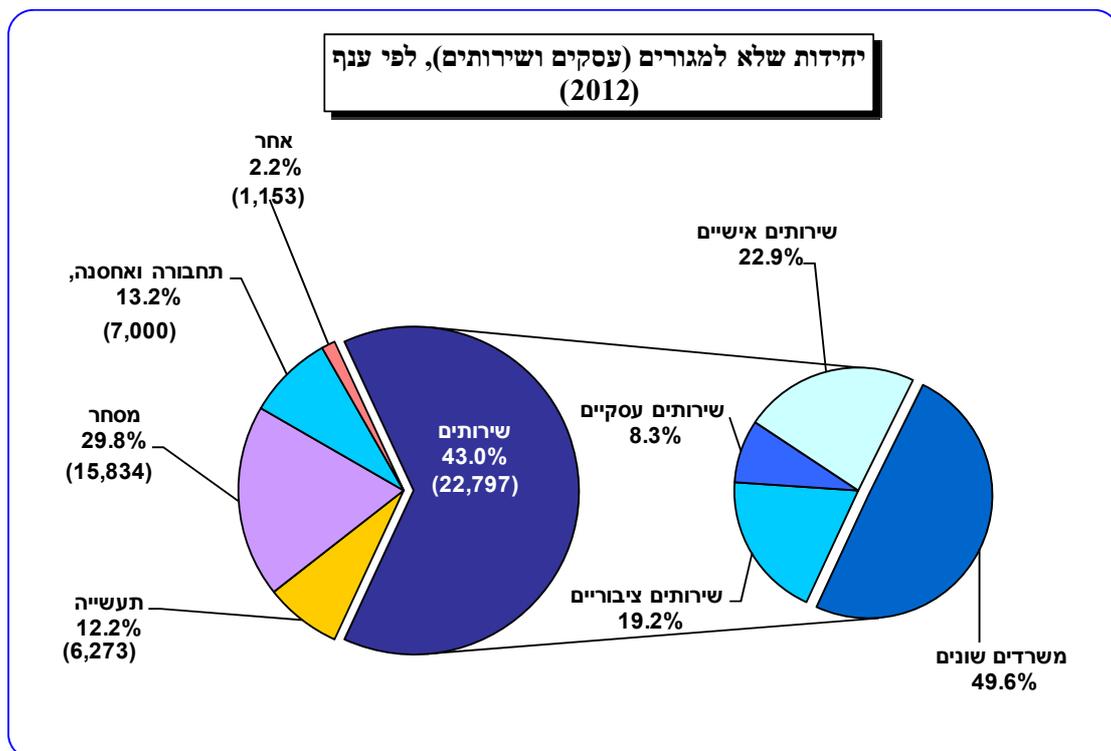
תעשייה, מסחר ושירותים

תעשייה

בסוף שנת 2012 הגיע מספר מפעלי התעשייה בת"א-יפו ל-6,273, והם משתרעים על שטח של כ-1.2 מיליון מ"ר. המאפיין את ענף התעשייה בעיר הוא ירידה הדרגתית במספר המפעלים ובשטחם בעשרים השנים האחרונות. בתקופה זו (משנת 1990), מספר המפעלים ירד בכ-27% והירידה בשטחם הייתה בהיקף של כ-18%.

מסחר ושירותים

מנתוני קובץ הארנונה שלא למגורים עולה כי בסוף שנת 2012 הגיע מספר היחידות שלא למגורים בת"א-יפו ל-53,057 ושטחן הסתכם בכ-11.2 מיליון מ"ר.

בתקופה שבין 1990 ל-2012 חלה עלייה של כ-10% במספר יחידות העסקים והשירותים בעיר ועלייה של כ-47% בשטחן. העלייה הגדולה ביותר חלה בענף הבנקאות והכספים (עלייה של 86% במספר יחידות העסקים ועלייה של כ-90% בשטחם) ובענף תחבורה ואחסנה (עלייה של כ-71% במספר יחידות העסקים ועלייה של כ-175% בשטחם).

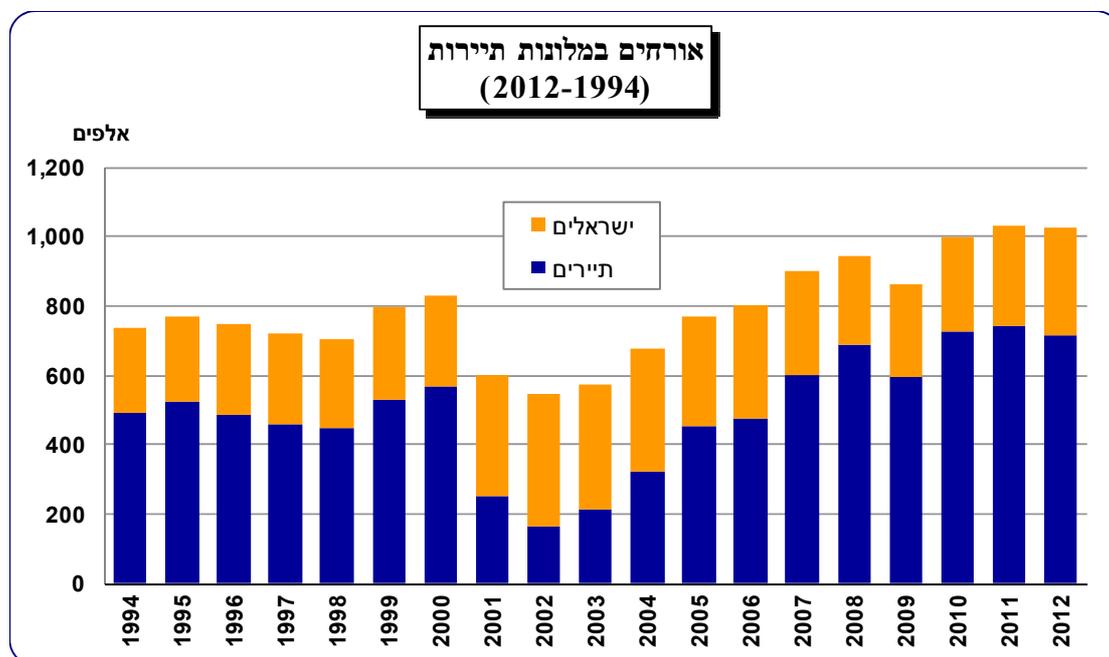
תיירות

ממדי התיירות בת"א-יפו מושפעים ממגמות התיירות בישראל. בעקבות תהפוכות במצב הביטחוני-כלכלי בארץ ובעולם כולו, התאפיין העשור הראשון של שנות האלפיים בחוסר אחידות בתיירות בת"א-יפו ובישראל. בתחילת העשור, בעקבות חתימת הסכם השלום עם ירדן ושיפור המצב הביטחוני עם הפלשתינאים, הייתה גאות בתיירות בת"א-יפו אשר נמשכה עד לסוף ספטמבר 2000, עת פריצת האינתיפאדה השנייה. לאחריה, ירדה התיירות בת"א-יפו לשפל שנמשך כשלוש שנים. בשנים 2003-2007 חלה התאוששות שבעקבותיה חלה עלייה בממדי התיירות לת"א-

יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009 חלה ירידה במרבית המדדים התיירותיים בת"א-יפו, בעטיו של המשבר הכלכלי והמיתון העולמי. לעומת זאת, בשנת 2010 חלה עלייה במדדי התיירות בעיר, מגמה אשר התחזקה בשנת 2011, כך שמדדי התיירות בשנתיים הללו הגיעו לשיא גבוה יותר מזה של שנת 2008, אשר הייתה שנת שיא בעשור הקודם. בשנת 2012 מרבית מדדי התיירות בעיר דומים או מעט יותר נמוכים בהשוואה לשנת 2011.

בסוף שנת 2012 פעלו בת"א-יפו 52 מלונות תיירות שכללו 6,813 חדרים, המהווים כ-15% מסה"כ בתי המלון לתיירים וכ-14% ממספר החדרים בישראל. יש לציין, שבירושלים פועלים כ-21% מהמלונות וכ-20% ממספר החדרים בישראל ובחיפה פועלים כ-4% מהמלונות בישראל ו-3% מכלל החדרים במלונות תיירות בישראל.

בשנת 2012 הגיע מספר האורחים (תיירים מחו"ל וישראלים) והלינות במלונות התיירות למעלה ממיליון אורחים (1.03 מיליון) ולכ-2.8 מיליון לינות. נתונים אלה מצביעים על יציבות במספר האורחים בעיר ועל ירידה קלה במספר לינותיהם (2%) בהשוואה ל-2011.

בשנת 2012 חלה ירידה של כ-3% במספר התיירים מחו"ל שהתארחו במלונות תיירות בעיר בהשוואה לשנת 2011, כאשר התיירים מחו"ל היוו בשנה זו כ-70% מהאורחים במלונות תיירות בעיר (715,500) וכ-80% (2,239,300) מסה"כ הלינות בהם. התיירים שהתארחו במלונות התיירות בת"א-יפו ומספר הלינות שלהם בעיר היוו כל אחד כ-23% מהסה"כ הארצי. ממוצע לינות לתייר בת"א-יפו מגיע ל-3.1, בירושלים 3.4, בחיפה 3.3 (בישראל ממוצע הלינות לתייר הוא 3.1). תפוסת המיטות והחדרים הממוצעת בעיר הגיעה בשנת 2012 לכ-55% וכ-72%, בהתאמה, והיא קצת יותר נמוכה מתפוסת המיטות והחדרים בשנת 2011. תפוסת החדרים במלונות התיירות בת"א-יפו הייתה גבוהה מזו שבירושלים, בחיפה ובכל הארץ.

דיור

כללי¹

בסוף שנת 2012 הגיע מספר היחידות למגורים ולעסקים בת"א-יפו ל-246,531. כ-79% מסה"כ היחידות (193,474 דירות) משמשות למגורים וכ-21% הן יחידות שלא למגורים (53,057 יחידות). האחרונות מתחלקות ליחידות המשמשות לשירותים (ציבוריים, עסקיים ואישיים) - כ-43%, מסחר - 30%, תעשייה - כ-12% וכ-15% לשימושים אחרים. סה"כ מספר היחידות למגורים ולעסקים נמצא בעלייה לאורך השנים, כך גם סה"כ השטח. בין השנים 1979 עד 2012 גדל מספר היחידות ב-29% ושטחן בכ-78%. בעשור האחרון (2002-2012) גדל מספר היחידות ב-11% ושטחן ב-12%.

יחידות למגורים

אזורי המגורים המובהקים בעיר, בהם עומד שיעור הדירות למגורים מסה"כ היחידות למגורים ולעסקים על למעלה מ-85% הם: עבר הירקון (רבעים 1 ו-2), צפון העיר (רבעים 3 ו-4) ודרום מזרח העיר (רובע 9). ביפו (רובע 7) מהוות היחידות למגורים 76% מסה"כ היחידות ברובע. מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) ודרום העיר (רובע 8) מאופיינים כאזורים מעורבים (עסקים ומגורים): ברובע 6 מהוות היחידות למגורים 28% בלבד מסה"כ היחידות, ברובע 8 הן מהוות כ-65% וברובע 5 הן מהוות כ-67% מכלל היחידות.

בכל אזורי העיר חל גידול במספר היחידות למגורים בין השנים 1979-2012. הגידול הרב ביותר היה בעבר הירקון: ברובע 1 עלה מספר היחידות למגורים ב-122% וברובע 2 בכ-68%. במרכז העיר (רובע 5) עלה מספר היחידות למגורים ב-29% ובדרום מזרח העיר (רובע 9) עלה מספרן ב-26%. בדרום העיר (רובע 8) עלה מספרן ב-22% ובצפון החדש (רובע 4) ב-21%. בשאר חלקי העיר עלה מספר היחידות למגורים ב-12%-16%.

בשנים 1979-2012 חל גידול בשטח הממוצע לדירה בעיר (הכוונה לשטח נטו) מכ-63 מ"ר ב-1979 לכ-80 מ"ר ב-2012. הדירות ששטחן הממוצע הוא הגבוה ביותר נמצאות בעבר הירקון - 107-110 מ"ר בממוצע. גם בצפון החדש (רובע 4) הדירות גדולות יחסית: כ-88 מ"ר בממוצע. ברובע 8 הדירות הן הקטנות ביותר: 60 מ"ר בממוצע.

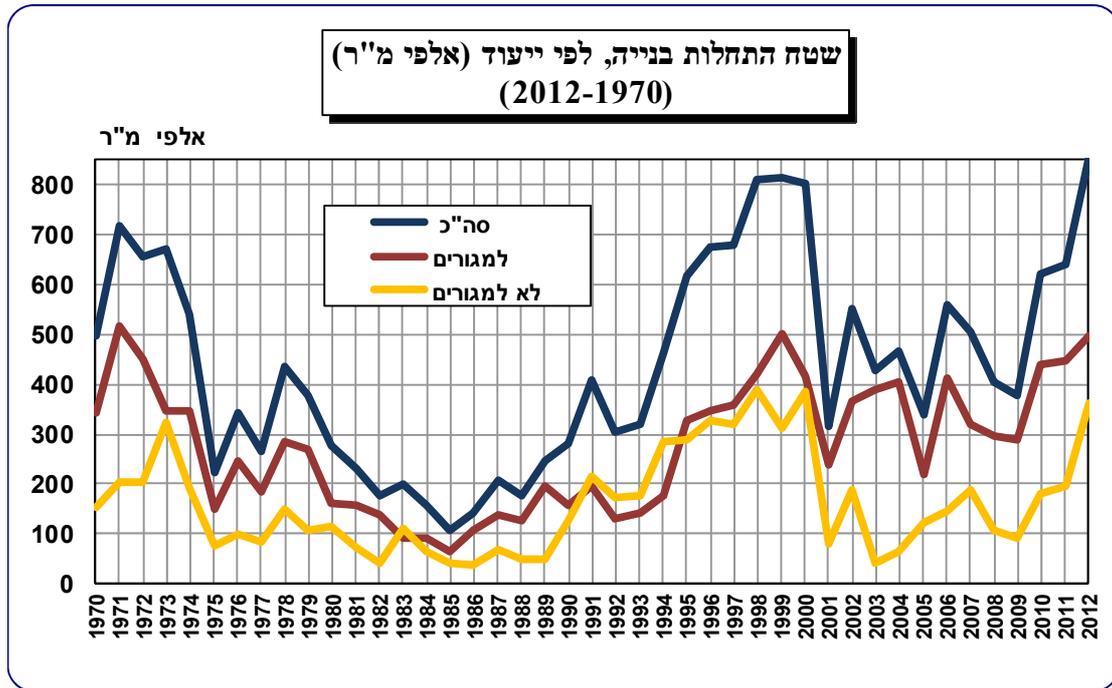
בנייה

כללי

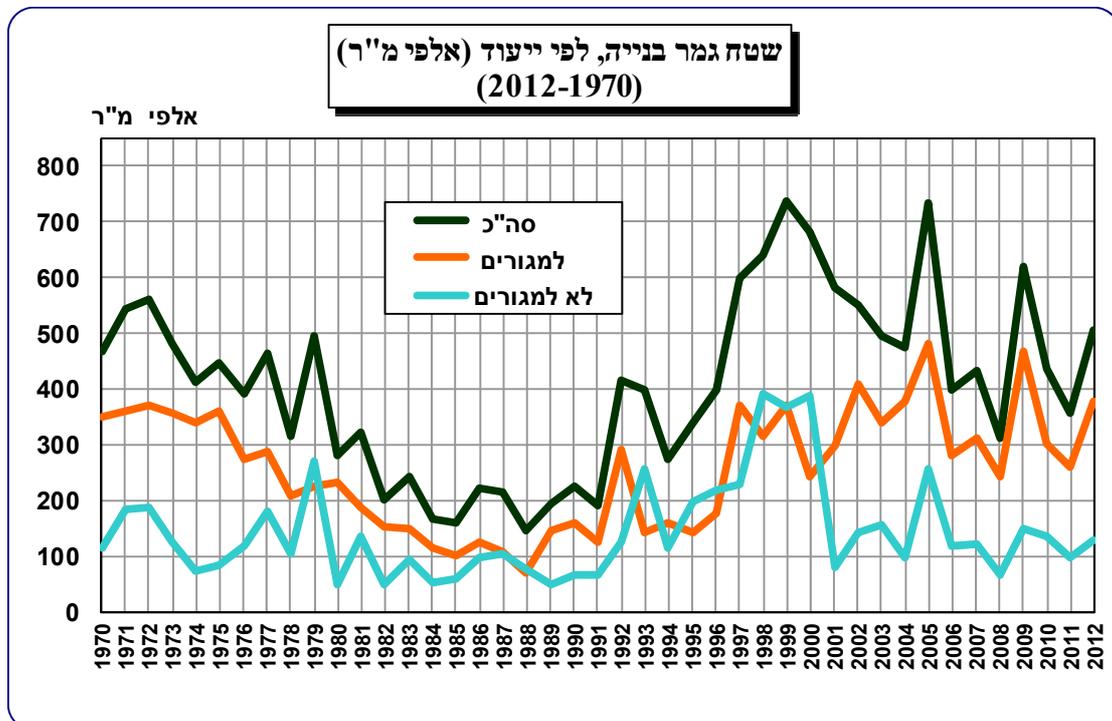
מצב שטח התחלות הבנייה בת"א-יפו בארבעת העשורים האחרונים מאופיין בתנודתיות. יחד עם זאת, מהסתכלות כללית על תקופה זו ניתן לראות שתי תקופות שיא ותקופת שפל אחת: בתחילת שנות ה-70 (1971-1973) הייתה תקופת שיא, שטח התחלות הבנייה בעיר נע בין 719.9-654.0 אלף מ"ר לשנה. בסוף שנות ה-90 (1998-2000) הייתה תקופת שיא נוספת, בה שטח התחלות הבנייה נע בין 802.5-813.6 אלף מ"ר לשנה. תקופת שפל בשטח התחלות הבנייה הייתה בשנות ה-80 (1980-1990), כאשר נקודת השפל הנמוכה ביותר בארבעים השנים האחרונות היתה בשנת 1985, אז הגיע שטח התחלות הבנייה ל-107 אלף מ"ר בלבד. השנים האחרונות 2001-2011 התאפיינו בתנודתיות ושטח התחלות הבנייה נע בין 317.3 אלף מ"ר בשנת 2001 ל-

¹ החל בשנת 2009 עברה עיריית תל-אביב-יפו למערכת חדשה של חיוב וגביית ארנונה (מחוי"ג). על כן, יש להתייחס בהירות להשוואת הנתונים לאורך השנים.

642.4 אלף מ"ר בשנת 2011. בשנת 2012 שטח התחלות הבנייה הוא הגבוה ביותר בארבעים השנה האחרונות, ומגיע ל-856.0 אלף מ"ר.

סה"כ שטח התחלות הבנייה בת"א-יפו בשנת 2012 (שעמד על 856.0 אלף מ"ר), גבוה יותר מאשר בירושלים (707.4 אלף מ"ר) ובחיפה (154.3 אלף מ"ר). בעשור האחרון הגיע חלקה של התחלת הבנייה בתל-אביב-יפו לכ-5% עד כ-8% מכלל שטח התחלות הבנייה בישראל.

באופן טבעי קיים קשר הדוק בין השינויים בשטח התחלות הבנייה לשינויים בשטח גמר הבנייה בעיר. תקופות שיא בשטח התחלות הבנייה מובילות בדייק לאחר כשנתיים-שלוש לתקופות שיא

בגמר בנייה וכך גם לגבי תקופות השפל בהתחלות הבנייה המובילות לתקופות שפל בגמר בנייה. למשל שנת 1988 הייתה נקודת שפל בארבעים השנים האחרונות בשטח גמר הבנייה והיא ככל הנראה תוצאה של שנת 1985 שהייתה שפל בשטח התחלות הבנייה. בעשור האחרון שטח גמר הבנייה מאופיין בתנודתיות, נע בין 310.8 אלף מ"ר בשנת 2008 (השטח הנמוך ביותר מאז 1994) ל-735.7 אלף מ"ר בשנת 2005 (שהייתה שנת שיא מאז 1999). בשנת 2012 שטח גמר הבנייה הגיע ל-506.7 אלף מ"ר.

בנייה למגורים

משנת 1995 מהווה הבנייה למגורים את רוב הבנייה בעיר (בשנת 2012, 58% משטח התחלות הבנייה ו-75% משטח גמר הבנייה). לכן, מגמות שהוצגו לגבי סה"כ הבנייה בעיר באות לידי ביטוי גם במספר הדירות שנבנו בשנים אלו. מספר הדירות שבנייתן החלה גדל לאורך שנות התשעים מ-1,165 בשנת 1991, עד לשיא של 2,198 דירות בשנת 1999. הירידה החדה בשטח התחלות הבנייה ב-2001 באה לידי ביטוי במספר דירות קטן יחסית שהחלו בבנייתן בשנה זו - 901 בלבד. בין השנים 2002-2011 חלה תנודתיות במספר הדירות שנבנו. מספר הדירות שהוחל בבנייתן בכל שנה נע בין 1,203 ל-2,999. מספר הדירות שהוחל בבנייתן בשנת 2012 היה 3,920 דירות.

בנייה לפי אזורי העיר

התחלות בנייה למגורים בשנים 2008-2012 היו בעיקר בעבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) - כ-34% משטח התחלות הבנייה למגורים, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 26%, ביפו ובדרום העיר (ברבעים 7 ו-8) - כ-16% ובצפון העיר (ברבעים 3 ו-4) - כ-14% משטח התחלות הבנייה למגורים. בשנת 2012 התחלות הבנייה למגורים במרכז העיר (ברבעים 5 ו-6) היוו כ-48% משטח התחלות הבנייה למגורים. גם התחלות בנייה שלא למגורים היו בתקופה זו בעיקר במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 46% משטח התחלות הבנייה שלא למגורים, בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) - 24%, בצפון החדש (רובע 4) - כ-12% ובמזרח העיר (ברובע 9) - כ-9% משטח התחלות הבנייה שלא למגורים. בשנת 2012 התחלות הבנייה שלא למגורים באזור עבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) היוו 76% משטח התחלות הבנייה שלא למגורים ובעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) - 16%.

האזורים העיקריים בהם הסתיימה הבנייה למגורים בשנים 2008-2012 היו בעיקר בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) - כ-46%, בצפון העיר (ברבעים 3 ו-4) - כ-19%, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - כ-14%, ביפו ובדרום העיר (רבעים 7 ו-8) - כ-12% משטח גמר הבנייה למגורים. האזורים העיקריים בהם הסתיימה הבנייה שלא למגורים היו בעיקר בעבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) - כ-37%, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - כ-30% משטח גמר הבנייה שלא למגורים ובצפון העיר (רבעים 3 ו-4) - כ-15%. בשנת 2012 גמר הבנייה שלא למגורים בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) היה 51% משטח גמר הבנייה שלא למגורים, בצפון העיר (רבעים 3 ו-4) - 29%, ובמרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 12% משטח גמר הבנייה שלא למגורים.

תשתית

מים

בשנת 2012 הסתכמה צריכת המים העירונית בעיר ב-40.8 מיליון מ"ק, מתוכם 64% מיועדים למגורים. הצריכה השנתית לנפש בת"א-יפו בשנת 2011 הייתה 61.7 מ"ק והיא גבוהה ב-27% בהשוואה לישראל (48.6 מ"ק לנפש). יש לכך מספר הסברים: מהגרי עבודה ומבקשי מקלט החיים בעיר, אך אינם נספרים כחלק מהאוכלוסייה, וכן בת"א-יפו משקי הבית קטנים יותר מאשר בישראל ובמשקי בית קטנים הצריכה גדולה יותר באופן יחסי.

כבישים

אורכה של רשת הכבישים הסלוליים בעיר בסוף 2012 הגיע ל-837 ק"מ והם מתפרסים על שטח של 6,700 דונם, שמהווים כ-13% משטח העיר. הרוחב הממוצע של הכבישים הוא 8.0 מטר, עלייה של 5% בהשוואה לרוחב הממוצע של הכבישים בשנת 2000 (7.7 מטר).

מבחינת איכות הכבישים בעיר, הנמדדת באמצעות "אינדקס מצב המיסעה" (PCI), הנע בין 0 ל-100 (מנמוך לגבוה), עולה כי ב-2010 הציון הממוצע המשוקלל הוא 77. בשנת 2010, בהשוואה לשנת 2006 (השנה בה התבצע הסקר הקודם), חלה עלייה קטנה במדד איכות המיסעה מ-75 בשנת 2006 ל-77 בשנת 2010. העלייה הניכרת ביותר בעיר היתה ברובע 8 (דרום העיר), בו חלה עלייה של 11 נקודות PCI. באופן כללי, ב-2010, איכות הכבישים בצפון העיר ובמרכזה "טובה" וציוני ה-PCI נעים בין 72 ל-80, בדרום העיר ובמזרחה ברבעים 7, 8 ו-9 המצב הוא "בינוני-טוב", כאשר הציונים נעים בין 65 ל-78. מצב הרחובות העורקיים הוא טוב - 85.

שטחי הגינון בטיפול העירייה

באוגוסט 2013 השתרעו שטחי הגינון שבטיפול העירייה על 6,710 דונם (לא כולל פארק דרום ופארק הירקון), מזה: 39% גנים, 28% חורשות ו-33% פסי ירק, איי תנועה, גינון בחופים ואחר. שטחי הגינון שבטיפול העירייה מהווים 13% מסה"כ שטח העיר. בסה"כ בין שנת 2000 לשנת 2013 חלה עלייה של 69% בשטחי הגינון שבטיפול העירייה.

שטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (הכולל פארקים, גנים, חורשות, פסי ירק, שטחי בור ועוד) הסתכם ב-11,385 דונם (אוגוסט 2013), שהם כ-22% משטח העיר. בחישוב זה לא נכללו הגינות הפרטיות, עצים ברחובות וכן שטחים ירוקים במוסדות ציבור ובבניינים של חברות עסקיות, כיוון שאין עליהם נתונים סטטיסטיים. משנת 2000 ואילך הייתה עלייה משמעותית של כ-42% בשטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (מכ-8,000 דונם בשנת 2000 ל-11,385 דונם בשנת 2013).

תחבורה

בסוף 2012 היו רשומים בעיר 254,450 כלי רכב מנועיים. במהלך שנת 2012 ירד מספר כלי הרכב המנועיים ב-2,932 בהשוואה לאשתקד. בעשור האחרון (2002-2012) חלה עלייה של 8% במספר כלי הרכב הרשומים בעיר. במהלך שני העשורים האחרונים מספר כלי הרכב המנועיים הרשומים בעיר עלה בכ-78%. יש להדגיש שחלק מכלי הרכב הרשומים בעיר אינם בבעלות תושבי העיר, אלא בבעלות המדינה וחברות עסקיות, והמשתמשים בהם אינם בהכרח תושבי העיר.

ת"א-יפו, כעיר מטרופולינית, מושכת אליה מאות אלפי אנשים הבאים לעבוד בה, לקנות, לבלות ולקבל שירותים שונים. תופעה זו באה לידי ביטוי במספר כלי הרכב הנכנסים לעיר, מגבירים את עומסי התנועה ויוצרים בעיות חנייה. ב-2012 נרשמו כ-25.2 מיליון נסיעות ברכבת לעיר או ממנה, עלייה של 9% בהשוואה למספר הנסיעות בשנת 2011 (22.9 מיליון נסיעות). החל משנת 1998, ישנה מגמה של עלייה מתמשכת במספר המשתמשים ברכבת בנסיעתם לעיר וממנה: מ-1998 מספר הנסיעות ברכבת לת"א-יפו או ממנה גדל למעלה מפי חמישה, ובסה"כ בעשור האחרון (2003-2012) מספר הנסיעות ברכבת לתל אביב-יפו וממנה כמעט והכפיל את עצמו. ב-2012, 62% מהנסיעות ברכבת בישראל נעשו בנסיעה לתל אביב-יפו או מתל אביב-יפו, נתון המצביע על היותה של תל-אביב-יפו צומת תחבורה חשוב וכן על היותה מוקד תעסוקתי ומקום מרכזי של קניות ובלוי.

עיריית תל-אביב-יפו מבקשת לעודד את השימוש בתחבורה ציבורית, רכיבה על אופניים והליכה ברגל כחלופה לאמצעי תחבורה אחרים וכן להפחתת זיהום האוויר מכלי הרכב. משנת 2000 ועד לסוף שנת 2012, נסללו בעיר 115 ק"מ של שבילי אופניים, 10 ק"מ מתוכם נסללו בשנת 2012.

בנוסף, במאי 2011 החל לפעול השירות העירוני "תל אופן" להשכרת אופניים. במהלך 2012 בוצעו במסגרת שירות זה 2,386,568 השכרות אופניים, כאשר מספר ההשכרות היומי הממוצע עמד על 6,538.

תאונות דרכים

בשנת 2012 אירעו בת"א-יפו 1,335 תאונות דרכים עם נפגעים (כ-19% פחות בהשוואה ל-1,643 תאונות עם נפגעים בשנת 2011). תאונות הדרכים בת"א-יפו היו בשנת 2012 15% מסה"כ תאונות הדרכים עם נפגעים בדרכים עירוניות בארץ. התאונות הנ"ל אינן כוללות תאונות שארעו בנתיבי איילון. משנת 1997 ישנה מגמה של ירידה במספר תאונות הדרכים (להוציא את שנת 2006 ו-2008), כך שבסה"כ בפרק זמן זה יש ירידה של 69% במספר תאונות הדרכים בעיר. בשנת 2012, היו בתאונות אלו 1,830 נפגעים (14 הרוגים, 182 פצועים קשה ו-1,634 פצועים קל). יש לציין כי מרבית התאונות (כ-89%) בשנת 2012 מוגדרות כתאונות קלות, אך ב-2012 חלה עלייה בחומרת התאונות בהשוואה לשנה הקודמת. כמחצית מהנפגעים בתאונות דרכים (47%) הם נהגים או נוסעים ברכב, כרבע מהנפגעים נהגים או נוסעים ברכב דו-גלגלי, כרבע מהם הם הולכי רגל ו-4% הם רוכבי אופניים.

שירותים עירוניים

השירותים שמספקת העירייה ניתנים לא רק לתושביה, אלא גם למאות האלפים שבאים יום-יום בשעריה ולעשרות אלפי מהגרי עבודה ומבקשי המקלט השוהים בעיר. הכוונה לניקוי העיר, פינוי האשפה, פיקוח ותשתיות למיניהן. חלק מהשירותים העירוניים ניתנים חינם גם לאלה שאינם תושבי העיר, כמו חופי רחצה, פארקים, מופעי תרבות שהעירייה מארגנת ועוד.

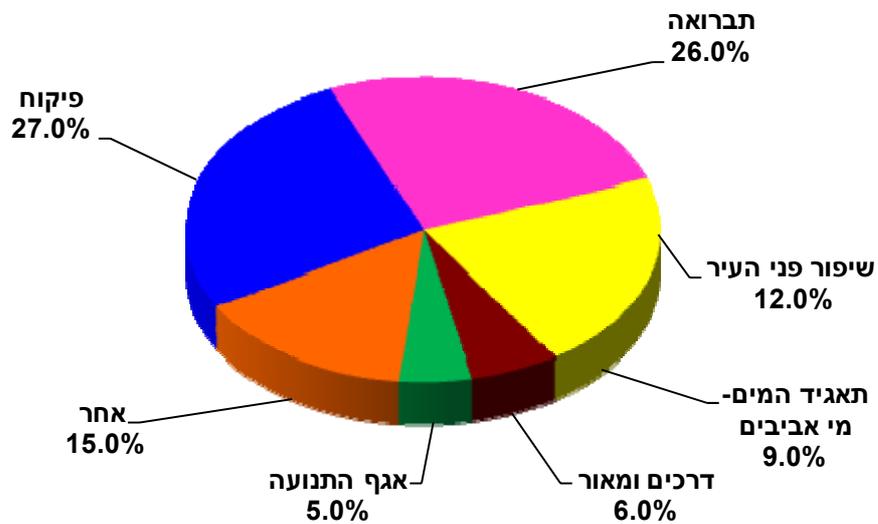
תברואה - בשנת 2012 פונו 381,307 טון אשפה בעיר (כמות זו אינה כוללת את כמות האשפה שמוחזרה), זאת בהשוואה ל-371,778 טון אשפה בשנה הקודמת. בשנת 2012, כמות האשפה ליום לתושב בתל-אביב-יפו הייתה 2.6 ק"ג, זאת בהשוואה ל-1.9 ק"ג לאדם ליום בישראל. כמות האשפה לתושב ליום משמשת במידה מסוימת אינדיקטור לרמת החיים. באופן כללי משנת 1980 עד שנת 2000 עלתה כמות האשפה ליום לתושב בעיר מ-1.4 ק"ג ל-3.3 ק"ג, כלומר עלייה של 136%. אולם, משנת 2001 ואילך קיימת מגמה של ירידה בכמות האשפה לתושב ליום בתל-אביב-יפו.

הפיקוח העירוני - אחראי באופן ישיר על אכיפתם של חוקי העזר העירוניים, חוק רישוי עסקים, חוק הניקיון וחוקים בתחום הרפואה הווטרינרית. ב-2012 נרשמו בסה"כ 840,856 דוחות חנייה. משנת 2007 ועד 2012, ישנה ירידה (אם כי לא רצופה) של כ-30% במספר דוחות החנייה בעיר.

פניות הציבור - בשנת 2012 התקבלו ביחידה לפניות הציבור 14,736 פניות.

מוקד שירות 106 - ב-2012 נתקבלו במוקד 327,657 קריאות שירות. משנת 2004 (בשנים שלפני 2004 הייתה תנועתיות במספר קריאות השירות) קיימת מגמת עלייה רצופה ומתמשכת במספר הפניות למוקד שירות 106 (בטווח השנים 2004 ל-2012 חלה עלייה של כ-97% במספר הפניות למוקד שירות 106). הממוצע החודשי של פניות למוקד בשנת 2012 עומד על 27,305 פניות.

התפלגות הפניות למוקד השירות 106, לפי יחידה (2012)

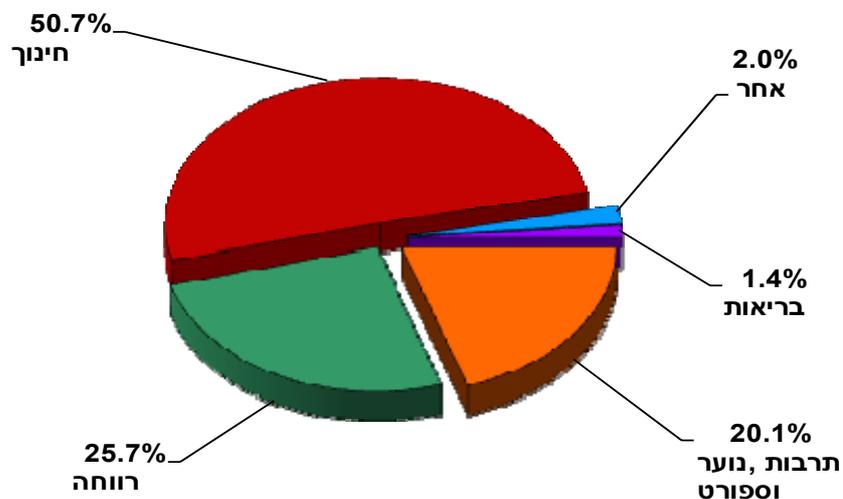

תקציב העירייה

הצעת התקציב הכולל לשנת 2013 עמדה על סך של 4.89 מיליארד ש"ח, מתוך זה 4.09 מיליארד ש"ח הוא התקציב הרגיל. הכנסות העירייה בתקציב הרגיל בשנת 2012 הסתכמו בכ-4.02 מיליארד ש"ח והוצאות העירייה בתקציב הרגיל הסתכמו בכ-4.00 מיליארד ש"ח. בעשר השנים האחרונות (2012-2002) חלה עלייה של כ-35% בהכנסות העירייה בפועל ועלייה של כ-33% בהוצאות העירייה.

המטרופוליטניות של העיר מגדילה מצד אחד את הוצאות העירייה, אך מצד שני היא תורמת להגדלת הכנסותיה. העסקים הרבים שבה (שעם לקוחותיהם נמנים רבים שאינם תושבי העיר) משלמים ארנונה, שמהווה מקור עיקרי להכנסות העירייה.

תשלומים לשירותים ממלכתיים בתקציב הרגיל - אחוזים (2012)

הכנסות - אחוז ההכנסות העצמיות בת"א-יפו מסה"כ ההכנסות בתקציב הרגיל עמד ב-2012 על 86.7%. חלקה של הארנונה מסך ההכנסות בת"א-יפו גבוה יחסית בהשוואה לערים אחרות; בשנת 2011 חלקה של הארנונה מסה"כ ההכנסות בעיר היה 67%, בירושלים 44%, בחיפה 53% וממוצע העירויות בישראל - 47%. יש לציין שהחלק הארי מההכנסות מהארנונה הכללית נבע מארנונה שלא למגורים (ב-2012 הם היוו 71% מהכנסות הארנונה הכללית). בשנת 2012, 50% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל הגיעו מהארנונה הכללית שלא למגורים. ישנה עלייה מתונה לאורך השנים באחוז זה, כך למשל, בשנת 1990 46% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל היו מהארנונה הכללית שלא למגורים, בשנת 2000 - 46% ואילו ב-2012 50% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל הגיעו מהארנונה שלא למגורים.

הוצאות - 34.5% מכלל הוצאות העירייה בשנת 2012 - כ-1,381 מיליון ש"ח, יועדו לשירותים ממלכתיים (חינוך, בריאות ורווחה) ו-27.0% מכלל הוצאות העירייה - כ-1,082 מיליון ש"ח, יועדו לשירותים מקומיים (מזה: כ-39% לתברואה).

שנת 2012 הסתיימה בעודף של כ-15 מיליון ש"ח ומלבד זאת העירייה ייעדה עוד 30 מיליון ש"ח מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר. לפיכך, סך הגירעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל ירד מ-516 מיליון ש"ח בסוף שנת 2011 ל-471 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012.

עובדי העירייה

מספר העובדים בעירייה (ללא המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי) הגיע ביולי 2013 ל-8,239. במהלך השנים 2005-2000 הייתה ירידה של 4% במספר עובדי העירייה. אולם, בשמונה השנים האחרונות ישנה מגמה של עלייה. כאשר משווים את מספר העובדים בעיריית תל-אביב-יפו עם עיריות אחרות, יש להביא בחשבון שהעיר ת"א-יפו היא המרכז המטרופוליני הגדול ביותר בישראל, ומאות אלפי אזרחים שאינם תושבי העיר באים בשעריה מדי יום, דבר הדורש מתן שירותים עירוניים בהיקף רחב יותר.

הגיל הממוצע של עובדי העירייה הוא 46 שנים והוותק הממוצע הוא 13 שנים. אחוז הנשים בקרב העובדים גבוה יותר מזה של הגברים: 60% לעומת 40%. הנשים עולות בהשכלתן על הגברים: לכ-39% מהן יש תואר ראשון או תארים מתקדמים יותר בהשוואה לכ-26% מהגברים.

מטרופולין ת"א

ההגדרה של מטרופולין ת"א נקבעה ב-1995 עם ביצוע מפקד האוכלוסין בשנה זו, ולפיה מטרופולין ת"א משתרע ממכמורת בצפון עד לאשדוד וגדרה בדרום ועד לקו הירוק במזרח. הגדרה זו לא השתנתה גם עם ביצוע מפקד האוכלוסין משנת 2008, ועל-פי הנתונים המעודכנים לפי מפקד זה בין גבולות המטרופולין התגוררו בסוף שנת 2011 למעלה משלושה מיליון תושבים (כ-3.5 מיליון תושבים), שהם כ-44% מאוכלוסיית ישראל. להיותה של ת"א-יפו עיר מטרופולינית יש ביטויים והשלכות רבות ומגוונות על תחומים שונים: תעסוקה, כלכלה ומסחר, תרבות ואמנות.

אוכלוסייה

בסוף 2012 חלקה של האוכלוסייה בגלעין ת"א-יפו היה כ-12% מסך כל האוכלוסייה במטרופולין ת"א. חלקה של האוכלוסייה בגלעין ת"א-יפו הצטמצם בהדרגה במשך השנים מכ-29% ב-1972 לכ-12% בשנת 2012. כך גם לגבי האוכלוסייה בטבעת הפנימית, שחלקה מתוך מטרופולין תל-אביב ב-1972 היה כ-35% והוא ירד לכ-26% ב-2012, בעוד שחלקה של האוכלוסייה בטבעת התיכונה, ובעיקר בטבעת החיצונית (הכוללת יישובים כגון: אבן יהודה, ראש העין, אשדוד וכו') עלה במהלך השנים הללו. הטבעת התיכונה והטבעת החיצונית כוללות את מרבית האוכלוסייה במטרופולין ת"א - כ-31% בשתי הטבעות.

ת"א-יפו כמרכז תעסוקה

תל-אביב-יפו משמשת כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות ויישובים מרוחקים יותר. 36% מהמועסקים בתל-אביב-יפו מתגוררים בעיר, ו-64% מהמועסקים בעיר מתגוררים מחוצה לה: כ-27% מהמועסקים בעיר מתגוררים בערי הטבעת הפנימית של מטרופולין תל-אביב, וכ-37% מתגוררים ביישובים רחוקים יותר בתוך המטרופולין ואף מחוצה לו. (לפירוט נוסף ראה/י: פרק עבודה, בשנתון הסטטיסטי 2013).

מוקד משיכה תרבותי

ת"א-יפו, בהיותה עיר מטרופולינית עם היצע גדול ומגוון של פעילויות תרבות, אמנות ובידור, מהווה מוקד משיכה תרבותי מרכזי (לפירוט ראה/י: פרק תרבות ופנאי, בשנתון הסטטיסטי 2013).

בנייה

סה"כ שטח התחלות הבנייה במטרופולין ת"א הוא ללא שינוי בשנים 2010-2012. בשנים אלו הסתכם שטח התחלות הבנייה ב-15,987.1 אלף מ"ר. בשנת 2011 חלה עליה בשטח התחלות הבנייה בהשוואה לשנת 2010 (כ-16%) ובשנת 2012 חלה ירידה (כ-15%) בשטח התחלות הבנייה בהשוואה לשנת 2011. מגמה זו נכונה גם לגבי התחלות הבנייה בטבעת החיצונית של המטרופולין בין השנים 2010-2012, אולם לגבי התחלות הבנייה בטבעת הפנימית והתיכונה - המגמה היא מעורבת. בת"א-יפו (גלעין המטרופולין) חלה עליה של כ-38% בהתחלות הבנייה בין השנים 2010-2012.

הבנייה במטרופולין ת"א תופסת חלק ניכר מהבנייה בישראל: בשנת 2012 חלקן של סה"כ התחלות הבנייה במטרופולין ת"א, מכלל התחלות הבנייה בישראל עמד על 47%. התחלות בנייה למגורים מהווה 46% מכלל בנייה זו בארץ, הבנייה להארח מסחר ושירותים עסקיים מהווה 62% מכלל התחלות הבנייה בתחומים אלה בישראל, הבנייה לתעשייה במטרופולין ת"א מהוות כ-48% מהבנייה לצרכים אלו בישראל. התחלות הבנייה לבנייני ציבור תופסות נתח של 53% מכלל בנייה זו בארץ.

רבעים ותת רבעים
 QUARTERS AND SUB QUARTERS

תל - אביב - יפו
 TEL - AVIV - YAFO

הרצליה
 HERZELIYA

רמת השרון
 RAMAT HASHARON

בני ברק
 BNEI BRAK

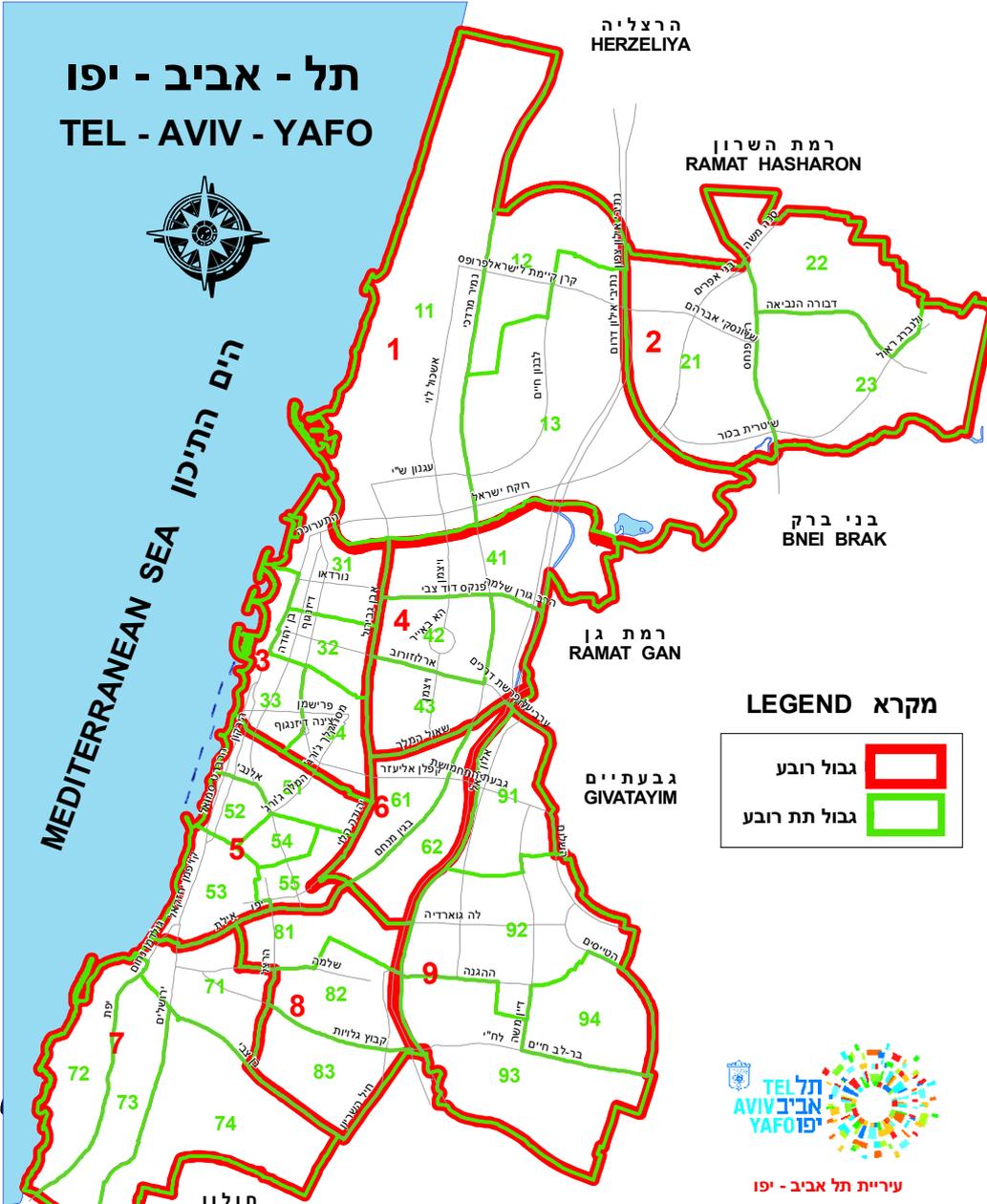
רמת גן
 RAMAT GAN

גבעתיים
 GIVATAYIM

חולון
 HOLON

קנה מידה - 1:78,000

בת ים
 BAT YAM

הים התיכון
 MEDITERRANEAN SEA

מקרא
 LEGEND

גבול רובע	
גבול תת רובע	

עיריית תל אביב - יפו
 המרכז למחקר כלכלי וחברתי

מרכז יאיר-מערב מידע גיאוגרפית, אגף המיחשוב

מטרופולין תל-אביב

METROPOLITAN AREA OF TEL-AVIV

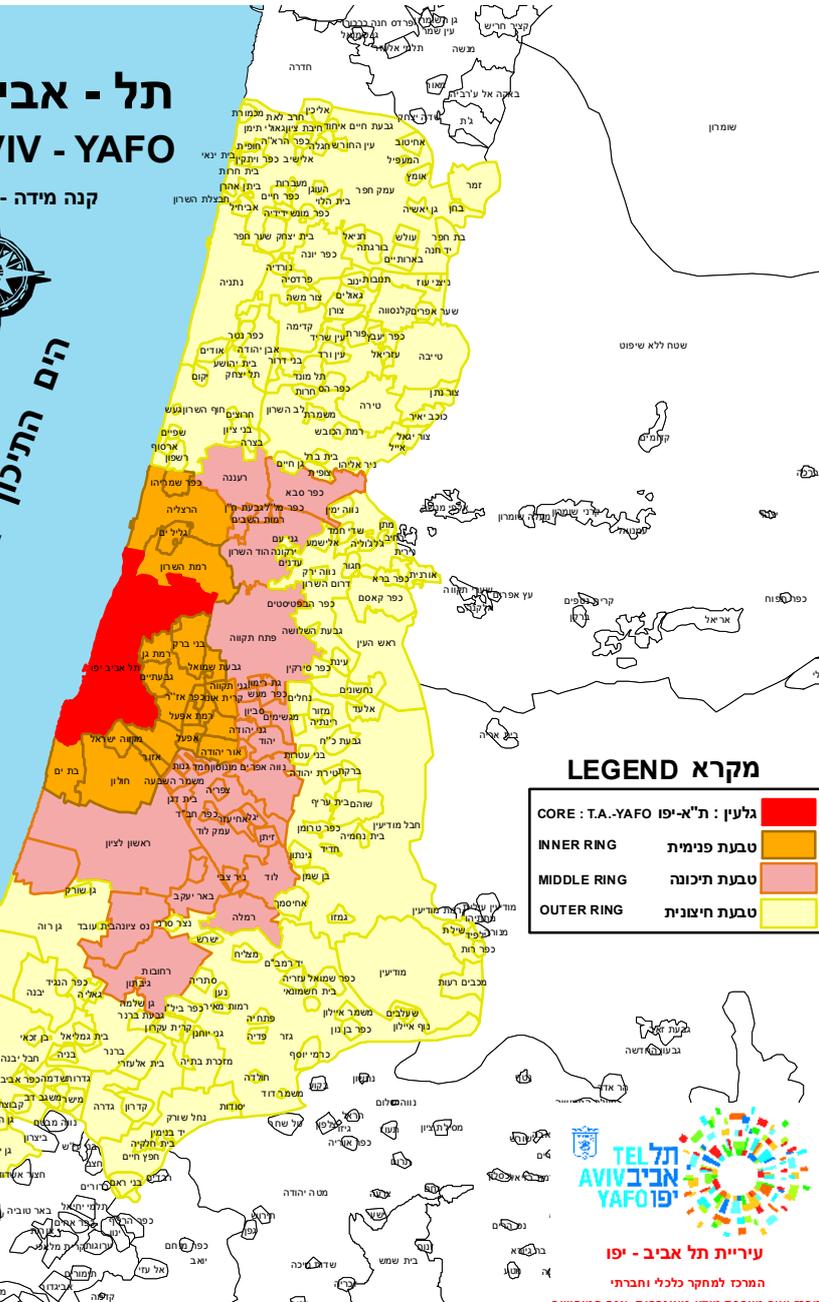
תל - אביב - יפו

TEL - AVIV - YAFO

קנה מידה - 1:500,000

הים התיכון
MEDITERRANEAN SEA

מקרא LEGEND

	גלעין : ת"א-יפו T.A.-YAFO CORE
	טבעת פרימית INNER RING
	טבעת תיכונה MIDDLE RING
	טבעת חיצונית OUTER RING

עיריית תל אביב - יפו
 המרכז למחקר כלכלי וחברתי
 מרכז יאיר-מערך מידע גיאוגרפי, אגף מחשוב